

HELSINGIN KAUPUNKI
Tarkastusvirasto

ARVIOINTIMUISTIO

Suosittelusten vaikuttavuus 2. toimikunta

2020

johtavat tuloksellisuustarkastajat Liisa Kähkönen ja Petri Jäske,
kaupunkitarkastajat Kirsi-Marie Kaito ja Tarja Palomäki

Sisällys

1	Arvioinnin taustatiedot.....	3
1.1	Arvioinnin tavoite ja laajuus.....	3
1.2	Arvioinnin kohde ja taustatiedot.....	3
1.3	Arviointikysymykset ja -kriteerit.....	4
1.4	Arvioinnin aineistot ja menetelmät.....	5
2	Vuoden 2017 suositukset.....	7
2.1	Toimialarajat ylittävät arvioinnit.....	7
2.1.1	Asunnottomuuden vähentäminen.....	7
2.1.2	Lasten ja nuorten mahdollisuus harrastaa.....	10
2.1.3	Terveyden edistäminen Sutjakka stadi -toimenpideohjelman avulla.....	11
2.2	Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan arvioinnit.....	12
2.2.1	Liikuntatoimen strategisten tavoitteiden toteutuminen.....	12
2.3	Sosiaali- ja terveystoimialan arvioinnit.....	13
2.3.1	Saattohoidon riittävyys ja laatu.....	13
3	Vuoden 2018 suositukset.....	15
3.1	Eriarvoisuuden ja syrjäytymisen ehkäisy.....	15
3.1.1	Perusopetuksen alueellinen tasa-arvoisuus.....	15
3.1.2	Tasavertaiset opiskelumahdollisuudet kaupungin lukioissa.....	17
3.1.3	Toimeentulotuen siirto Kelaan.....	18
3.2	Terveyttä ja hyvinvointia palveluista.....	22
3.2.1	Lasten ja nuorten pääsy mielenterveyspalvelujen piiriin.....	22
3.2.2	Lasten ja nuorten pääsy kuntoutusterapioiden piiriin.....	29
3.2.3	Omaishoitoa tukevien palvelujen laatu ja riittävyys.....	31
3.2.4	Ostopalvelujen laatu ja sopimusten hallinta.....	34
4	Yhteenveto suositusten vaikuttavuudesta.....	38
5	Johtopäätökset.....	43
	Lähteet.....	44
	Liitteet.....	47

ARVIINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulKL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

1 ARVIINNIN TAUSTATIEDOT

1.1 Arvioinnin tavoite ja laajuus

Tavoitteena oli arvioida, mihin toimenpiteisiin keskushallinto ja toimialat ovat ryhtyneet tarkastuslautakunnan vuoden 2018 arviointikertomuksessa esittämien suositusten ja toteamusten johdosta sekä mikä vaikutus toimenpiteillä on ollut. Vuonna 2020 arvioidaan ensimmäisen kerran tämän lisäksi sellaisia vuoden 2017 arviointikertomuksessa annettuja suosituksia, jotka eivät vielä edellisen vuoden (2019) seurannassa olleet toteutuneet lainkaan tai toteutuivat vain osittain.

Arviointi koskee tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan vastuualueisiin liittyviä suosituksia. 1. toimikunnan suositusten vaikuttavuudesta on laadittu erillinen muistio.

1.2 Arvioinnin kohde ja taustatiedot

Arvioinnin kohteena olivat tarkastuslautakunnan vuoden 2018 arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten johdosta toteutetut toimenpiteet ja näiden toimenpiteiden aikaansaamat vaikutukset. Lisäksi arvioitiin vuoden 2017 arviointikertomuksen suositusten osittain toteutuneita toimenpiteitä. Vuoden 2019 seurannassa 2. toimikunnan vastuualueella ei ollut sellaisia suosituksia, joita ei olisi edistetty lainkaan.

Tarkastuslautakunta on vakiintuneen käytännön mukaisesti tehnyt esittämiensä suositusten jälkiseurantaa ja raportoinut siitä arviointikertomuksessaan. Menettelystä on muodostunut käytäntö ainakin suurten kaupunkien tarkastuslautakuntien kohdalla. Toukokuussa 2015 voimaan astuneen kuntalain (410/2015) perusteluissa on todettu, että ”tarkastuslautakunnan olisi hyvä seurata jälkikäteen arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten perusteella toteutettuja toimenpiteitä.” Jälkiseurantaa ei siis ole kirjattu lakiin, mutta sitä suositellaan lain perusteluissa.

Tarkastuslautakunta on Helsingin kaupungin hallintosäännön mukaisesti pyytänyt vuosittain arviointikertomuksen valmistuttua kaupunginhallitukselta ja tarpeelliseksi katsomiltaan lauta- ja johtokunnilta lausunnot arviointikertomuksessa esittämistään suosituksista. Lausunnot on toimitettu valtuustolle tiedoksi. Lisäksi valtuusto on merkittävästi arviointikertomuksen ja siihen annetut lausunnot tiedoksi, päättänyt kehottaa kaupunginhallitusta antamaan vuoden loppuun mennessä valtuustolle selvityksen siitä, mihin toimenpiteisiin toiminnasta vastaavat henkilöt ja tilivelvolliset ovat ryhtyneet arviointikertomuksen johdosta.

Suosituksien vaikuttavuuden arviointi suoritetaan kahden vuoden viiveellä. Menettelyllä pyritään varmistamaan, että keskushallinnolla ja toimialoilla on riittävästi aikaa ryhtyä toimenpiteisiin arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten johdosta.

ARVIINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulKL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Vuonna 2020 arvioidaan arviointikertomuksessa 2018 annettujen suositusten vaikuttavuutta. Kertomuksessa käsiteltiin yhteensä 18 aihetta. Niistä seitsemän liittyi tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan vastuualueisiin. Aiheisiin liittyviä suosituksia annettiin 24. Lisäksi arvioidaan sellaisia vuoden 2017 arviointikertomuksessa annettuja suosituksia, jotka olivat edellisen vuoden (2019) seurannassa toteutuneet vain osittain. Tällaisia suosituksia oli kuusi.

Taulukossa 1 on esitetty arvioitavien suositusten määrä aiheittain. Arvioitavia suosituksia on 2. toimikunnan osalta yhteensä 30.

Taulukko 1. Arviointiaiheet ja niissä esitettyjen suositusten määrä, 2. toimikunta

Arviointiaihe	Suosituksen määrä
Vuoden 2017 arvioinnit	
Asunnottomuuden vähentäminen	2
Lasten ja nuorten mahdollisuus harrastaa	1
Terveystiedon edistäminen Sutjakka stadi –toimenpideohjelman avulla (2017)	1
Liikuntatoimen strategisten tavoitteiden toteutuminen	1
Saattohoidon riittävyys ja laatu	1
Vuoden 2018 arvioinnit	
Perusopetuksen alueellinen tasa-arvoisuus	2
Tasavertaiset opiskelumahdollisuudet kaupungin lukioissa	1
Toimeentulotuen siirto Kelaan	3
Lasten ja nuorten pääsy mielenterveyspalvelujen piiriin	8
Lasten ja nuorten pääsy kuntoutusterapioiden piiriin	3
Omaishoitoa tukevien palveluiden laatu ja riittävyys	4
Ostopalvelujen laatu ja sopimusten hallinta	3

Kaupunginvaltuusto merkitsi tiedoksi tarkastuslautakunnan vuotta 2018 käsittelevän arviointikertomuksen ja siitä saadut kaupunginhallituksen sekä asianosaisten lauta- ja johtokuntien lausunnot kokouksessaan 19.6.2019. Samalla valtuusto kehotti kaupunginhallitusta antamaan joulukuun loppuun mennessä valtuustolle selvityksen siitä, mihin toimenpiteisiin toiminnasta vastaavat henkilöt ja tilivelvolliset ovat ryhtyneet arviointikertomuksen johdosta. Kaupunginhallituksen selvityksen valtuusto on merkinnyt tiedoksi kokouksessaan 11.12.2019.

1.3 Arviointikysymykset ja -kriteerit

Pääkysymys:

Mitä vaikutuksia tarkastuslautakunnan esittämällä suosituksilla on ollut?

ARVIINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Osakysymykset:

1. Mihin tarkastuslautakunnan vuoden 2017 arviointikertomuksessa esittämien suositusten mukaisiin toimenpiteisiin keskushallinto ja toimialat ovat ryhtyneet?
2. Mitä vaikutuksia suosituksen mukaisilla toimenpiteillä on ollut?

Toimenpiteiden ja vaikutusten toteutumista arvioidaan seuraavasti:

	Toimenpiteet	Vaikutukset
😊 Toteutuu täysin	Kaikkiin suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty.	Vaikutukset ovat olleet myönteisiä.
😐 Toteutuu osittain	Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty osittain.	Vaikutuksia ei ole vielä havaittavissa.
😞 Ei toteudu lainkaan	Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.	Vaikutuksia ei ole voinut olla, koska toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.
⊖ Tietoa asiasta ei ole saatavilla	Käytettävissä oleva aineisto ei mahdollista toimenpiteiden arvioimista.	Käytettävissä oleva aineisto ei mahdollista vaikutusten arvioimista.

1.4 Arvioinnin aineistot ja menetelmät

Arviointi suoritettiin lähettämällä sähköpostitiedustelu asianomaisen palvelukokonaisuuden johdolle tai muille tahoille. Lisäksi perehdyttiin kaupunginhallituksen ja kasvatus- ja koulutuslautakunnan, kulttuuri ja vapaa-aikalautakunnan sekä sosiaali- ja terveystalautakunnan tarkastuslautakunnalle toukokuussa 2019 antamiin lausuntoihin ja kaupunginhallituksen valtuustolle joulukuussa 2019 antamaan selvitykseen arviointikertomuksen johdosta suoritetuista toimenpiteistä.

Tarkemmat tiedot vastaajista ilmenevät lähdeluettelosta.

Tietopyynnöissä pyydettiin vähintäänkin vastausta seuraaviin kysymyksiin:

- Mihin suositusten mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty?
- Mitä vaikutuksia toimenpiteillä on ollut ao. toimintoon?

Lisäksi suurin osa tietopyynnöistä sisälsi myös tarkentavia kysymyksiä, joilla varmistettiin riittävien vastausten saaminen suositusten sisältämistä asioista. Lomakkeeseen oli merkitty ne tarkastuslautakunnan esittämät suositukset, joihin liittyen vastauksia pyydettiin.

ARVIINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Seuraavissa luvuissa on esitetty tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa 2017 käsittelemät arviointiaiheet ja niissä esitetyt suositukset. Jokaisen suosituksen kohdalla on esitetty tiivistetysti hallintokuntien antamat vastaukset tarkastusviraston loppuvuodesta 2019 tekemiin tietopyyntöihin ja valmistelijan sen perusteella tekemät johtopäätökset. Jokainen suositus on arvioitu käyttäen edellä mainittua neliportaista asteikkoa ja arvioinnin johtopäätös on esitetty arviointikriteerin osalta erikseen tekstin viereen merkityllä hymynaama-kuviolla.

ARVIINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

2 Vuoden 2017 suositukset

2.1 Toimialarajat ylittävät arvioinnit

2.1.1 Asunnottomuuden vähentäminen

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

kaupunginkanslian, kaupunkiympäristön toimialan sekä sosiaali- ja terveystoimialan tulee yhteistyössä

- suunnitella keinoja tilapäisesti tuttavien tai sukulaisten luona asuvien asunnottomien tavoittamiseksi ja palveluiden piiriin saattamiseksi.

Kaupunginkanslian selvitys 11.12.2020

Kaupunginkanslia, kaupunkiympäristön toimiala sekä sosiaali- ja terveystoimiala ovat yhteistyössä valmistelleet toimenpidesuunnitelman vuosille 2020–2022, jonka tavoitteena on asunnottomuuden ennalta ehkäisy ja vähentäminen sekä asunnottomien määrän puolittaminen vuoteen 2023 mennessä. Suunnitelman toimenpiteet on jaettu neljään kokonaisuuteen: asunnottomuusuhan alla oleviin, asunnottomiin, asumispalveluiden piirissä oleviin ja asunnottomuustyön kokonaisuuden hallintaan. Toimenpiteillä on tiivis yhteys Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmaan sekä sosiaali- ja terveystoimialan paljon palveluita tarvitsevien asiakkaiden palveluihin.

Erityistä tukea tarvitseville asunnottomille on tarkoitus perustaa jalkautuvaa ja matalan kynnyksen tukea sekä palveluita. Toimenpiteissä omina ryhminä ovat nuoret 18–30-vuotiaat sekä yli 30-vuotiaat asunnottomat. Lisäksi jälkihuoltoon oikeutettujen nuorten asuminen pyritään turvaamaan. Tilapäisasumisen työryhmää on tarkoitus vahvistaa sosiaalityöntekijällä. Lisäksi tilapäisasumisen toteuttamista omana toimintana arvioidaan. Paperittomien tilapäisen asumisen ja hätämajoituksen hankintaa valmistellaan ja Hietaniemenkadun palvelukeskuksen asumispäivystyksen asiakkaille lisätään majoituspaikkoja. Kaupungin asukasvalintoja on tarkoitus kohdentaa erittäin kiireellisessä asunnon tarpeessa oleville entistä tehokkaammin. Suunnitteilla on myös työmallin kehittäminen matalan kynnyksen sote-palveluiden tarjoamiseksi asunnottomille.

Helsingin kaupunki panostaa edelleen asuntotuotantoon sekä kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen määrän kasvuun. Asukasvalinnoilla pyritään vähentämään asunnottomuutta sekä välttämään asunnottomuusuhkaan liittyviä tilanteita. Asumisneuvonnalla on ennaltaehkäisevä vaikutus häätöihin.

Helsingin kaupunki on mukana ympäristöministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä oikeusministeriön asunnottomuuden puolittamiseen tähtäävässä yhteistyöohjelmassa.

ARVIOINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Lisäksi Helsingin kaupunki tekee yhteistyötä Kelan kanssa paremman tilannekuvan saavuttamiseksi asunnottomuuteen liittyen.

Kaupunkiympäristön toimialan selvitys 27.11.2020

Kaupunkiympäristön toimiala vastaa omalta osaltaan siitä, että tukiasuntoja on riittävästi käytettävissä. Lisäksi se huolehtii vuokrasopimusten tekemisestä, avainhallinnasta ja asumisen aikana esille tulevien asioiden hoitamisesta. Kaupunkiympäristön toimiala ei tee asukasvalintoja tukiasuntoihin. Tukiasuntoja on tällä hetkellä käytössä 4 700 asuntoa.

Sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 16.12.2020

Vuoden 2020 syksyllä sosiaali- ja terveystoimialan asumisen tuen yksikössä aloitti työryhmä, jonka tehtävänä on tavoittaa asumispalveluiden jonoissa olevia yli 30-vuotiaita asiakkaita. Sosiaali- ja terveystoimialalle on myönnetty sosiaali- ja terveystoimintamäärärahan avustus vastaavaan alle 30-vuotiaita koskevaan työhön. Työryhmän toiminta on etsivää työtä, jossa jalkaudutaan kaduille ja pyritään luomaan asiakkaisiin luottamuksellisia suhteita sekä tukemaan heitä jonotuksen aikana ja tarvittaessa saattamaan asumisen tai muiden palveluiden piiriin.

Sosiaali- ja terveystoimialalla toimii myös useita muita jalkautuvia ja etsivää työtä tekeviä työryhmiä ja päiväkeskuksia, joissa tuttavien ja sukulaisten luona asuvia asunnottomia voidaan kohdata. Näissä heidät ohjataan asumisen tuen yksikön palveluiden piiriin. Tilapäisesti tuttavien ja sukulaisten luona asuvat asunnottomat kuuluvat välitettävien vapaiden vuokra-asuntojen kohdentamisessa erittäin kiireelliseen ryhmään ja heidät pyritään asettamaan etusijalle asunnon saamisessa.

Syksyllä 2019 kilpailutettiin tilapäisen asumisen palvelut. Valittujen palveluntuottajien kanssa tehtiin nelivuotinen sopimus tilapäisen asumisen ostoista. Ostopalveluna tuotettavan sosiaalihuoltolain mukaisen tilapäisen asumisen lisäksi palvelua tarjotaan kaupungin omissa yksiköissä.

Sosiaali- ja terveystoimiala on ollut yhteistyössä Kelan kanssa luomassa perustointitulotuen myöntämisen tueksi Huolen tunnistamisen mallia. Mallin avulla Kelan on helpompi tunnistaa heidän palveluissaan olevat asunnottomat asiakkaat ja ohjata heidät tarvittaessa kunnan sosiaalipalveluiden piiriin.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Kaupunginkanslia, kaupunkiympäristön toimiala sekä sosiaali- ja terveystoimiala ovat yhteistyössä laatineet toimenpidesuunnitelman asunnottomuuden ennaltaehkäisemiseksi sekä vähentämiseksi vuosille 2020–2022. Toimenpiteet on kohdennettu eri vaiheissa asunnottomuusprosessia olevien asiakasryhmien mukaisesti. Suunnitelma sisältää toimenpiteitä myös niiden asunnottomien tavoittamiseksi, jotka eivät ole asunnottomuuteen liittyvien palveluiden piirissä. Toimenpideohjelma on suunnitelmallinen ja sillä on selkeät tavoitteet.

ARVIINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulKL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon 😊

Toimialojen yhteinen toimenpidesuunnitelma asunnottomuuden ennaltaehkäisemiseksi ja vähentämiseksi on valmistunut vuosille 2020–2022. Työ toimenpiteiden toteutumiseksi on aloitettu, mutta vaikutukset eivät ole vielä nähtävillä.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- varmistaa asumisneuvontatoiminnan riittävyys kasvavaan asiakasmäärään nähden.

Sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 16.12.2020

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimialan asumisneuvonnalla oli vuonna 2019 asiakaskontakteja 9 736. Lisäksi asumisneuvontatiimin psykiatrisella sairaanhoitajalla ja asumiskummityöntekijöillä oli asiakaskontakteja yhteensä 1 466. Digitaalisten palveluiden kautta asiakkaita palveltiin 1 607 kertaa. Asumisneuvoja Helsingillä on 19. Vuonna 2017 asiakaskontakteja oli yhteensä 8 525 ja asumisneuvoja 16. Asumiskummitoiminta käynnistettiin vuonna 2018 tukemaan maahanmuuttajien asumisen onnistumista. Vapaaehtoisia koulutettuja asumiskummeja on Helsingissä 34 henkilöä.

Asumisneuvonnan asiakkaiden haasteena ovat toistuvat vuokravelat. Vuokravelkojen syynä on usein taloudellisten ongelmien lisäksi sosiaalisia tai terveydellisiä ongelmia. Sosiaali- ja terveystoimiala on lisännyt sosiaaliohjaajien määrää 12 vakanssilla vuonna 2020. Asumisneuvonta on tehostanut vuokravelkaprosessia Lean-mallilla yhdessä Helsingin kaupungin asunnot Oy:n (Heka) kanssa. Vuonna 2019 asumisneuvonnan häätöjä ehkäiseviä interventioita tehtiin 1 812 enemmän kuin vuonna 2018. Vuokravelkaprosessin tehostamisella on ollut merkittävä vaikutus asunnottomuuden ehkäisyyn Helsingissä.

Valtakunnallisesti asumisneuvojat tekivät vuonna 2019 häätöjä estäviä interventioita 5 438, joista 5 006 oli Helsingin asumisneuvonnan interventioita. ARA:n arvion mukaan Helsingin asumisneuvontatyön kustannuksia vähentävä nettovaikutus oli noin 6,5 miljoonaa euroa vuonna 2019. Vuonna 2017 vastaava nettovaikutus oli 4 miljoonaa euroa. Häätöjen määrä Helsingissä on kasvanut 10,3 prosenttia vuodesta 2017 lähtien. Yli 70 prosenttia häädöistä toimitetaan yksityisten vuokranantajien toimesta.

Asumisneuvonnan asiakkaat ovat kokeneet asumisneuvonnalle annetun asiakaspalutteen perusteella, että sosiaaliohjauksesta ja sosiaalityöstä ei ole saatu riittävästi tukea asuntohakemusten täyttämiseen. Asumisneuvonta on järjestänyt syksystä 2018 alkaen kaupunkitasoisia asunnonhakuryhmiä. Ryhmissä on käynyt noin 400 helsinkiläistä hakemassa apua erilaisiin asumistilanteisiin. Merkittävin asiakasryhmä ovat 45–65-vuotiaat, joita on noin 73 prosenttia kävijöistä. Heistä 57 prosentilla on maahanmuuttajatausta. Keskeisin syy ryhmään osallistumiseen on liian kalliissa

ARVIINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

asunnossa asuminen. Kävijöistä 42 prosentille Kela oli antanut kehotuksen hakea edullisempaa asuntoa. Asunnonhakuryhmiin osallistuneet ovat kokeneet tarvitsevana ohjausta ja apua asunnonhakuun joko kielitaidottomuudesta tai heikoista digitaatioista johtuen. Asiakkaita autetaan suomen kielen lisäksi englannin, somalin ja arabian kielillä. Vuoden 2019 aikana ryhmien asiakkaille saatiin tarjottua 60 asuntoa.

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimialan asumisneuvonta valittiin vuonna 2019 yhdeksi Euroopan parhaimmaksi ja innovatiivisemmaksi toimintamalliksi asunnottomuutta ehkäisevänä työmuotona. Asumisneuvonnan toimintamallia kehitettiin erityisesti tuloksellisuudesta, monialaisesta tiimimallista sekä toimivasta yhteistyöstä kaupungin vuokranantajan (Heka) kanssa. Asumisneuvonta kävi esittelemässä toimintaansa Euroopan parlamentissa 11.12.2019.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Sosiaali- ja terveystoimialan asumisneuvonta on tehostanut prosessejaan sekä kehittänyt yhteistyötään kaupungin vuokranantajan (Heka) kanssa. Toimenpiteiden johdosta asukkaiden häätöjä ehkäiseviä interventioita tehtiin vuonna 2019 huomattavasti enemmän kuin edeltävänä vuotena.

Lisäksi on järjestetty kaupunkitasoisia asunnonhakuryhmiä, joissa asiakkaita on autettu hakemaan asuntoa tai vaihtamaan edullisempaan asumiseen.

Asiakaskontaktien määrät ja asiakkaiden tuen tarve asumisneuvonnassa ovat lisääntyneet aiemmasta huomattavasti. Asumisneuvojien määrä on lisääntynyt vuodesta 2017 kolmella henkilöllä. Asumisneuvoja on tällä hetkellä 19. Vuonna 2018 koulutettiin 34 vapaaehtoista asumiskummiä.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon 😊

Häätöuhkiin liittyvien interventioiden kasvulla on ollut merkittävä taloudellinen vaikutus. Lisäksi häätöuhkainterventioilla on ollut ennaltaehkäisevä vaikutus asunnottomuuden kasvuun.

Asunnonhakuryhmätoiminnan järjestämisellä on onnistuttu auttamaan koko kaupungin alueella kevyemmällä menettelyllä aiempaa isompia asiakasryhmiä.

2.1.2 Lasten ja nuorten mahdollisuus harrastaa**Tarkastuslautakunnan esittämä suositus**

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulee

- selvittää keinoja edistää käytettyjen harrastusvälineiden kierrätystä, jotta välineiden hinta ei muodostuisi harrastamisen esteeksi.

Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan selvitys 8.12.2020

ARVIINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Nuorisopalvelussa käytetään huolellisesti kaikkia liikuntavälineitä ja tarvikkeita. Joitain liikuntavälineitä on saatu myös lahjoituksina, mutta mitään erityistä käytäntöä ei ole. Eri toimipaikat ja yksiköt voivat jakaa tavaroitaan toisilleen, mutta hyvin pienimuotoisesti. Yksiköt ostavat omista budjeteistaan välineitä ja nuorisopalveluiden liikuntatoiminnan koordinaattori on myös tehnyt keskitettyjä hankintoja, esim. palloja, mailloja ja kenkiä, jotta voidaan järjestää turnauksia ja harrastustoimintaa nuorisotyöyksiköissä.

Liikuntapalvelukokonaisuuden joillakin liikuntapaikoilla asiakkaila on mahdollisuus lainata liikuntavälineitä. Liikuntapaikoilla ei ole tiloja käytettyjen liikuntavälineiden kierrätykseen. Tietoja käytetyistä harrastusvälineistä kerrotaan joidenkin yhdistysten omissa tiedotuskanavissa. Lisäksi kirjastot lainaavat liikuntavälineitä.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Asiakkaat voivat lainata joiltakin liikuntapaikoilta ja kirjastoista liikuntavälineitä. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla voidaan jakaa liikuntavälineitä toisille yksilöille, mutta hyvin pienimuotoisesti. Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan selvityksen mukaan liikuntapaikoilla ei ole tiloja liikuntavälineiden kierrätykseen, mutta voidaan sanoa, että asiaa on selvitetty.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon ☹

Kulttuuri ja vapaa-ajan toimialan nykyinen liikuntavälinetarjonta edistää maksutonta harrastamista, mutta hyvin pienimuotoisesti. Selvittäminen ei ole johtanut toimenpiteisiin, joten vaikutuksia ei ole voinut olla.

2.1.3 Terveyden edistäminen Sutjakka stadi -toimenpideohjelman avulla**Tarkastuslautakunnan esittämä suositus**

kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee

- edistää ravintolatoimikuntien perustamista peruskoulun yläasteella ja toisen asteen oppilaitoksissa.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan selvitys 4.12.2019

Vuoden 2019 suositusten vaikuttavuuden arviointia koskevassa vastauksessaan toimiala totesi, että ravintolatoimikuntia ja ruokaraateja on tällä hetkellä muutamissa peruskouluissa ja lukioissa. Näiden vetovastuu on ekotukiopettajilla. Tällä hetkellä ekotukiopettajien verkosto on aika pieni ja tämä on tiedostettu. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on ollut puhetta ekotukiopettajien kouluttamisesta ohjaamaan ravintolatoimikuntia ja ruokaraateja. Osassa Stadin ammatti- ja aikuisopiston toimipaikoista on ollut ravintolatoimikuntatoimintaa, mutta se on hiipunut ammatillisen koulutuksen uudistuksen myötä. Toimintaa ollaan käynnistämässä uudelleen.

ARVIINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan selvitys 8.12.2020

Rehtoreille lähetetään muutaman kerran vuodessa tiedotteet, ja näissä kirjeissä muistutetaan ravintolatoimikuntien järjestämisestä. Toimialan sisäisen kyselyn perusteella 17 yläkoulussa tai peruskoulussa (noin 70 % vastanneista) on ravintolatoimikunta. Poikkeusoloista johtuen toiminta ei välttämättä ole ollut aktiivista. Yhdessä koulussa osalta ravintolatoimikunta oli lopetettu. Koronapandemian aikaan toisen asteen ravintolatoimikuntien kokoontumisessa ja toiminnan kehittämisessä on ollut haastetta, koska on jouduttu olemaan etäopetuksessa. Ravintolatoimikuntien avulla oppilailla on mahdollisuus antaa palautetta ja keskustella yhdessä ruokapalvelun kanssa siitä, mihin asioihin voidaan vaikuttaa. Ravintolatoimikunnissa on voitu vaikuttaa oman ravintolan viihtyisyyteen ja järjestykseen ja sitä kautta esimerkiksi melutasoon.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Suositus on toteutunut, sillä ravintolatoimikuntien perustamista on käynnistetty uudelleen toisella asteella.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon 😊

Ravintolatoimikunnilla on voitu vaikuttaa muun muassa oman ravintolan viihtyisyyteen, mutta koronapandemian aikana toiminta ei ole ollut aktiivista eikä tuloksia ole nähtävissä vielä.

2.2 Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan arvioinnit**2.2.1 Liikuntatoimen strategisten tavoitteiden toteutuminen****Tarkastuslautakunnan esittämä suositus**

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulee

- edistää liikunnan harrastusmahdollisuuksien ja liikuntapaikkojen nykyistä tasaisempaa jakautumista Helsingissä.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan selvitys 11.12.2020

Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan palvelukokonaisuudet valmistelevat vuosien 2020 ja 2021 aikana omia palvelustrategioita. Toimialan palvelustrategia valmistuu keväällä 2021 ja viedään päätettäväksi kulttuuri- ja vapaa-aikalautakuntaan. Liikunnan palvelustrategian yhteydessä määritellään liikuntapalveluiden, kaupungin muiden toimijoiden ja yksityisten toimijoiden työnjako lähiliikuntapaikkojen suunnittelussa, rakentamisessa ja ylläpidossa.

ARVIOINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Lähiliikuntapaikkaohjelmaa on käsitelty syksyllä kulttuurin ja vapaa-ajan sekä kaupunkiympäristön toimialan johdon yhteispalaverissa. Toimialojen yhteistyöstä lähiliikuntapaikkojen suunnittelussa ja rakentamisessa sekä koulupihojen kunnostamisesta on keskusteltu liikkumisohjelman projektiryhmän kokouksessa 1.12.2020. Lähiliikuntapaikkaohjelma on kirjattu talousarvion 2021 palvelustrategiatavoitteen alatavoitteeksi. Kesällä 2020 kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla valmisteltiin palveluiden saavutettavuustyökälyä, jota voidaan käyttää apuna palveluverkon suunnittelussa. Yhtenä pilotointiteemana tässä hankkeessa olivat lähiliikuntapaikat. Toimialan mukaan ohjelmaa ei ole pystytty edistämään sille suunnitellussa aikataulussa koronapandemian vuoksi. Huolimatta siitä, että varsinainen lähiliikuntaohjelma ei ole valmistunut, on lähiliikuntaolosuhteita vuosittain parannettu toimialojen investointiohjelmien ja osallistavan budjetoinnin hankkeiden avulla.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Suositus on edelleen toteutunut vain osittain. Palveluverkkosuunnittelun linjaukset on hyväksytty, mutta palvelutuotannon roolien määrittely ja lähiliikuntapaikkaohjelma eivät ole vielä valmistuneet. Tästä huolimatta lähiliikuntaolosuhteita on voitu parantaa toimialojen investointiohjelmien ja osallistavan budjetoinnin hankkeiden avulla.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon ☹

Vaikutuksia eli liikuntapaikkojen aiempaa tasaista jakautumista ei voida vielä kunnolla arvioida.

2.3 Sosiaali- ja terveystoimialan arvioinnit

2.3.1 Saattohoidon riittävyys ja laatu

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

sosiaali- ja terveystoimen kuntoutus-, hoiva- ja sairaalapalveluissa tulee

- järjestää mahdollisuus lisätä tilapäisesti hoitohenkilökuntaa saattohoitotilanteissa sairaaloihin, monipuolisiin palvelukeskuksiin ja palvelutaloihin. Paikalla tulee jatkuvasti olla hoitaja, jolla on lääkkeenantolupa.

Sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 15.12.2020

Toimialan mukaan saattohoito on järjestetty oman henkilöstön työjärjestelyillä ja vastuuhoidajan paikallaolo on pyritty varmistamaan. Ylimääräistä henkilöstöä on käytetty harvakseltaan, vain erityistilanteissa. Lisäksi on jonkin verran koulutettu vapaaehtoisia yhdessä seurakunnan kanssa. Yhteistyö kotisairaalan kanssa on ollut toimivaa ja kotisairaala on saatu apua, jos kuolevalla on kipuja.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

ARVIINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Suosituksen voi edelleen sanoa toteutuneen vain osittain. Ylimääräistä henkilöstöä on käytetty vain harvoin, mutta paikallaoloa on parannettu työjärjestelyillä ja yhteistyöllä kotisairaalan kanssa, jotta lääkkeenantoluvallinen hoitaja voisi olla paikalla.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon ⊖

Toimiala ei esittänyt tietoa siitä, onko toimenpiteellä ollut vaikutuksia

ARVIOINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

3 Vuoden 2018 suositukset

3.1 Eriarvoisuuden ja syrjäytymisen ehkäisy

3.1.1 Perusopetuksen alueellinen tasa-arvoisuus

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee

- varmistaa, että erityisopettajien määrä vastaa tukea tarvitsevien oppilaiden kasvavaa määrää, esimerkiksi tukemalla opettajien jatko- tai täydennyskouluttautumista erityisopettajiksi.

Kaskon tulosbudjetissa 2020 on varauduttu oppimisen tuen vahvistamiseen lisäämällä laaja-alaisia erityisopettajia yhteensä 1,2 miljoonalla eurolla. Lisäksi kaupunginhallitus myönsi toimialalle lisärahoitusta, josta 0,8 miljoonaa euroa on suunnattu oppimisen tuen vahvistamiseen lisäämällä erityisopettajien määrää perusopetuksessa.¹

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan selvitys 11.12.2020

Erityisluokanopettajien ja erityisopettajien saatavuuteen pyritään vaikuttamaan työnantajan toimesta tukemalla opettajien jatko- ja täydennyskoulutusta. Helsingin kaupungilla työskentelevillä vakinaisilla luokanopettajilla on mahdollisuus saada yhteensä neljä kuukautta palkallista virkavapaata pätevytyväkseen erityisluokanopettajaksi. Lisäksi Itä-Suomen ja Jyväskylän yliopistojen erityisluokanopettajaopiskelijoilla on mahdollisuus hakea kuukauden palkallinen harjoittelujakso Helsingin kaupungin kouluista. Kasko järjestää myös muuta monipuolista täydennyskoulutusta, minkä avulla henkilöstö voi kehittää omaa osaamistaan.

Kaskon rekrytointimarkkinointikonseptia on kehitetty yhteistyössä konsultin kanssa joulukuusta 2019 alkaen. Työn tuloksena on käynnistetty Tule mukaan kasvattamaan tulevaisuutta-konseptin mukaista markkinointia vuoden 2020 aikana. Opettajien saatavuuteen on pyritty vaikuttamaan kampanjan myötä paikallislehtien sekä Opettaja-lehden näkyvyyden, sosiaalisen median näkyvyyden ja hakukonemainonnan kautta. Lisäksi Kaskossa on perustettu Edurekry-sivusto, jonka kautta markkinointia on kohdennettu. Kaskossa tehdyn työn lisäksi kaupunkitasoinen Vaikuttavia töitä -työnantajamielikuvakampanja on tukenut lisäksi Kaskon rekrytointi-ilmeen uudistamista. Vuodenvaihteessa 2020–2021 keskitytään tammikuussa 2021 käynnistytävän opettajien virkahaun markkinointiin sosiaalisessa mediassa sekä Opettaja- ja Läraren-lehdissä.

¹ Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulosbudjetti 2020.

ARVIINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulKL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Toimialalta saadun lisätiedon mukaan lukuvuonna 2019–2020 yleisopetuksen oppilasmäärä (sis. integroidut oppilaat) erityisopettajaa kohden oli noin 180. Lukuvuonna 2020–2021 suhdeluku oli enää 157, eli erityisopettajien määrä on kasvanut suhteessa oppilasmäärään.²

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Laaja-alaisten erityisopettajien määrää on kasvatettu lisämäärärahoihin. Opettajien saatavuuteen on pyritty vaikuttamaan erilaisten markkinointikampanjoiden avulla. Toimiala on kehittänyt rekrytointimarkkinointikonseptia yhteistyössä konsultin kanssa, ja kaupunkitasoisesti on pyritty vaikuttamaan työnantajamielikuvaan. Vuodenvaihteessa 2020–2021 markkinoissa keskityttiin opettajien rekrytointiin sosiaalisessa mediassa ja alan ammattilehdissä.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon 😊

Erityisopettajien ja erityisluokanopettajien kasvava määrä parantaa erityisoppilaiden saamaa tukea.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee

- selvittää, miten positiivisen diskriminaation määrärahojen jaossa voidaan ottaa huomioon oppilaiden tarvitsema tehostettu ja erityinen tuki.

Arviointivuonna 2018 oli meneillään koulujen rahoitusperiaatteiden uudistaminen. Uudessa mallissa tuen tarve kouluissa on otettu huomioon jo perusrahoituksessa. Budjettikehyksissä huomioidaan oppilasmäärään perustuva määräraha, joka määritellään erikseen suomen- ja ruotsinkielisille peruskouluille. Tätä korotetaan erityisopetuksen ml. integraatio-opetuksen (joustava perusopetus lasketaan erityisopetuksen tapaan), inklusiivisen opetuksen, suomi/ruotsi toisena kielenä opetuksen sekä eri uskontojen opetuksessa olevien oppilaiden osalta. Lisäksi huomioidaan euroa/opetusryhmä-periaatteella laskettava määräraha startti/esiopetukseen, harvinaisten/vapaaehtoisten kielten opetukseen sekä valmistavaan opetukseen, tilapäisen erityisjärjestelyn ryhmät ja erityisluokat, joissa on kaksi opettajaa.³ Mallista tehdyn arvioinnin perusteella sillä vaikuttaa olleen myönteisiä vaikutuksia koulujen toimintaan. Rehtoreiden näkemysten mukaan malli muun muassa antaa mahdollisuuden erityisoppilaiden parempaan tukemiseen.⁴

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan mukaan myös pd-määrärahojen merkitys on edelleen erittäin tärkeä, ja sen myöntämiskriteerien päivittämisen tarve on tiedostettu. On pohdittu, tulisiko raha jakaa oppilaskohtaisesti, jolloin se seuraisi oppilasta

² Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan talouden ja toiminnan suunnitteluyksiköstä 15.1.2021 saadut tiedot.

³ Helsingin kaupungin ylläpitämien peruskoulujen rahoitusperiaatteiden uudistaminen. Oltk 16.5.2017 § 71.

⁴ Kaupungin peruskoulujen rahoitusperiaatteiden arviointiin tulokset. Kasko ltk 11.2.2020 § 20.

ARVIOINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulKL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

koulun vaihtuessa, mutta on todettu, että tuen kohteiden määrittely voisi olla haastavaa ja myöntäminen voisi olla oppilasta leimaavaa. Haasteena on myös kokonaisrahoituksen huomioiminen, sillä etenkin valtiolta saadaan rahoitusta usein samoihin käyttötarkoituksiin kuin positiivisen diskriminaation määrärahoja. Paraikaa on meneillään kansallinen hanke positiivisen diskriminaation määrärahoista⁵, mutta sen tuloksia jouduttaneen odottamaan useampi vuosi. Helsinki päivittää pd-määrärahan jakoperusteet kolmen vuoden välein, seuraavan kerran vuonna 2021. Määrärahoja on kasvatettu parina viime vuonna.⁶

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Arviointiajankohtana oli meneillään koulujen rahoitusperiaatteiden uudistus, jossa oppilaiden tuen tarpeet otetaan huomioon jo perusrahoituksessa. Suosituksen mukainen toimenpiteen tavoite on toteutunut, joskaan ei pd-määrärahan avulla. Myös oppilaskohtaista pd-määrärahaa on pohdittu.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon 😊

Rahoitusperiaatteiden uudistamisesta tehdyn arvioinnin perusteella oppilaskohtaisella rahoituksella havaittiin olleen myönteisiä vaikutuksia.

Johtopäätökset: Suositusten mukaisiin toimiin on ryhdytty: erityisopettajien määrää on pyritty kasvattamaan aktiivisesti sekä lisämäärärahoihin että kannustamalla opettajien pätevoitymistä erityisluokanopettajiksi. Oppilaiden tuen tarve on alettu rahoitusuudistuksen 2018 jälkeen ottaa huomioon jo koulujen perusrahoituksessa.

3.1.2 Tasavertaiset opiskelumahdollisuudet kaupungin lukioissa**Tarkastuslautakunnan esittämä suositus**

kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee

- lisätä positiivisen diskriminaation määrärahoja niille lukioille, joissa on tavallista enemmän tarvetta tukitoimille ja opiskelun ohjaukselle.

Positiivisen diskriminaation määrärahoja lisättiin kahdeksalla miljoonalla eurolla vuoden 2020 talousarviossa. Lisäys kohdennettiin pääosin pd-raham korottamiseen 25 prosentilla perusopetuksessa, lukioissa ja ammatillisessa koulutuksessa.⁷

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan selvitys 3.12.2020

⁵ Liittuu opetus- ja kulttuuriministeriön ohjelmaan Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laadun ja tasa-arvon kehittämisselmaan.ks.www.minedu.fi/laatuohjelmat (luettu 28.1.2021).

⁶ Perusopetusjohtajan ja projektikoordinaattorin haastattelu 20.11.2010 ja perusopetuksen aluepäälliköiden haastattelu 11.11.2020.

⁷ Helsingin kasvatuksen ja Koulutuksen toimialan vuoden 2020 tulosbudjetti 17.12.2019.

ARVIOINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Rahoitus kohdennettiin kolmelle lukiolle, joilla on suuri määrä vieraskielisiä opiskelijoita (yli 15 % opiskelijoista). Käyttötarkoituksena oli monikulttuurisuuden ja kielitietoisuuden ymmärtämisen vahvistaminen lukioissa, opiskelijoiden yksilöllinen tukeminen, ohjauksen ja opintopolkujen laatiminen maahanmuuttajataustaisille opiskelijoille sekä oman uskonnon opetus ja tukiopetus pienryhmissä. Rahoitusta on käytetty monikielisten opiskelijoiden sekä oppimiseensa enemmän tukea tarvitsevien opiskelijoiden oppimisen tukemiseen. Rahoituksella on järjestetty tukikursseja, uusintakursseja sekä erilaisia oppimisen tuen ja ohjauksen pajoja.

Tukitoimien vahvistaminen on edistänyt monikielisten opiskelijoiden suomen kielen taidon kehittymistä, opiskelijoiden sitoutumista opintoihin ja opintojen etenemistä opintosuunnitelman mukaisesti. Rahoitus on tukenut lukioyhteisön kielitietoisien pedagogiikan vahvistumista ja yksilöllisten opintopolkujen toteutumista opiskelijoiden tavoitteet ja valmiudet huomioivalla tavalla. Tämän lisäksi rahoitus on mahdollistanut lukioiden henkilöstön yhteistyökäytänteiden vahvistumisen ja edistänyt yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittymistä.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Toimiala on toiminut suosituksen mukaisesti, eli kohdentanut lisää positiivisen diskriminaation määrärahoja niille lukioille, joissa on tavallista enemmän tarvetta tukitoimille ja opiskelun ohjaukselle.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon 😊

Monikieliset opiskelijat ovat pystyneet etenemään opinnoissaan opintosuunnitelman mukaisesti aiempaa paremmin.

3.1.3 Toimeentulotuen siirto Kelaan

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- varmistaa työnjaon selkeys Kelan kanssa.

Sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 16.12.2020

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimiala on yhteistyössä Kelan sekä Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupunkien kanssa asettanut yhteiset tavoitteet toimeentulotukeen liittyvän työnjaon parantamiseksi ja selkeyttämiseksi. Tavoitteina on toimeentulotuen prosessin tarkastelu ja kehittäminen asiakkaan näkökulmasta, asiakkaiden hyvään kohteluun ja eri toimijoiden yhteistyöhön panostaminen, toimijoiden erilaisten toimintamallien ymmärtäminen sekä vaikuttaminen lainsäädäntöön ja ohjeisiin.

Vakiintuneina yhteistyön rakenteina toimivat pääkaupunkiseudun sosiaalitoimien ja Kelan yhteiset säännöllisesti kokoontuvat ohjaus-, yhteistyö- ja kumppanuusryhmät.

ARVIOINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Vuonna 2019 järjestettiin kolme yhteistä seminaaria sosiaalitoimien ja Kelan esihenkilöille. Seminaareissa käsiteltiin luottamukseen, aikuissosiaalityöhön ja asiakkaiden asumisen turvaan liittyviä asioita. Seminaareihin on osallistunut enimmillään noin 100 henkilöä.

Kelan organisaatiota uudistettiin vuonna 2019 ja samalla pääkaupunkiseudun etuus- käsittelyn ratkaisutyö siirrettiin omaksi yksikökseen. Uudistuksen johdosta yhteistyötä on voitu paremmin kohdentaa pääkaupunkiseudulla havaittuihin asiakas- ja yhteistyön haasteisiin.

Paikallistason luottamusta on pyritty parantamaan aikuissosiaalityön esihenkilöiden ja Kelan paikallisten päälliköiden yhteistapaamisilla ja yhteyshenkilöiden nimeämisellä. Molempien toimijoiden työntekijöille on järjestetty yhteisiä webinaareja toimeentulotukeen liittyvistä ajankohtaisista asioista, uudistuksista ja tilannekatsauksista. Lisäksi työntekijät ovat päässeet tutustumaan toistensa työhön.

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimi on mukana sosiaali- ja terveysministeriön toimeentulotuen uudistamista valmisteleavassa työryhmässä, toimeentulotuen valtakunnallisessa asiantuntijaryhmässä sekä toimeentulotuen foorumissa.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Yhteistyö Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimen aikuissosiaalityön ja Kelan paikallistason toimijoiden välillä on tavoitteellista. Yhteistyön rakenteita on päivitetty asiakaskastyössä esille tulleista tarpeista. Toimijoiden välisen luottamuksen rakentamiseen on panostettu. Koronapandemian aikana yhteistyötä on tiivistetty edelleen yhteisen tilannekuvan päivittämiseksi. Toimiala on toiminut suosituksen mukaisesti.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon 😊

Suunnitelmallisella ja tavoitteellisella pääkaupunkiseudun kuntien sosiaalitoimien ja Kelan yhteistyöllä on pystytty laatimaan yhteinen toimintamalli asiakkaan ohjaamisen tueksi toimijalta toiselle. Lisäksi yhteistyönä on kehitetty valtakunnallinen huolen tunnistamisen malli Kelan työntekijöille, jotta sosiaalitoimen tukea tarvitsevat asiakkaat on helpompi tunnistaa.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- varmistaa, että asiakkaan kohtaamiseen sosiaalityössä on riittävästi aikaa Kela-siirron alkuperäisten tavoitteiden mukaisesti.

Sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 16.12.2020

ARVIOINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulkL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimen aikuissosiaalityöhön ohjautuu edelleen asiakkaita hakemaan apua Kelan perustoimeentulotukihakemuksen tekemiseen. Asiakkaat eivät ole saaneet tai pystyneet hakemaan tarvitsemaansa tukea Kelasta alentuneen toimintakyvyn tai puutteellisen kielitaidon johdosta.

Lisäksi haasteena ovat asiakkaat, jotka saavat Kelasta toimeentulotukea asumismenoihin. Kela käyttää perustoimeentulotuen myöntämisessä asumismenoihin omia asumisnormeja eli määrittelee kohtuulliset asumismenot suhteessa saajatalouden kokoon. Helsingissä kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja ei juurikaan ole saatavilla. Näiden asiakkaiden osalta aikuissosiaalityössä tehdään edelleen asiakaskohtaisia selvityksiä Kelaan asiakkaiden todellisten asumismenojen huomioimiseksi tukien myöntämisessä, vaikka asiakkailla ei muutoin ole sosiaalityön tarvetta. Osalle asiakkaista Kelan käyttämät asumisnormit aiheuttavat vuokravelkoja, mikä voi johtaa asunnon menettämiseen ja sen myötä muiden sosiaalisten ja terveydellisten ongelmien kärjistyminen ja sosiaalityön tarpeeseen.

Aikuissosiaalityön ja Kelan yhteisenä kehittämisen kohteena on Kelan tekemät asiakaskohtaiset päätökset vuokramenojen kohtuullistamiseksi. Kela ei yleensä muuta päätösten perusteena olevaa linjaustaan. Kelassa on tiedostettu, että tehty linjaus ei välttämättä sovi kaikkiin asiakkaisiin. Kela on ohjeistanut perustoimeentulotuen ratkaisijoitaan olemaan yhteydessä asiakkaisiin ja selvittämään asiakaskohtainen tilanne ennen tukien myöntämistä tai päätösten muuttamista.

Vuonna 2019 aikuissosiaalityössä kokeiltiin kolmea erilaista uusien asiakkaiden ensiarviomallia (Front Desk -malli). Kokeilussa olleiden mallien perusteella tehtiin linjaukset periaatteista, joita noudatetaan ja joiden perusteella asiakkaiden ensiarviomallia kehitetään jatkossa. Kokeiltava ja kehitettävänä ollut uusien asiakkaiden ensiarviomalli on selkeyttänyt ja parantanut aikuissosiaalityön saatavuutta. Sosiaalihuoltolain mukaisten vastaanotettujen yhteydenottojen käsittelyaika on lyhentynyt palvelupisteissä, joissa ensiarviomalli on ollut käytössä. Ensiarviomallin toimenpiteiden seurauksena aikuissosiaalityön yhteydenottojen keskimääräinen käsittelyaika on laskenut seitsemästä arkipäivästä neljään arkipäivään vuoden 2019 aikana. Asiakkaita pystytään kontaktoimaan aiempaa nopeammin ja enemmän vaikka toimeentulotukihakemusten määrä ja asiakkaiden palveluntarve on kasvanut. Ensiarviomalli on ollut kokeilussa vain osassa palvelupisteitä. Toimintamalli on tarkoitus ottaa käyttöön kaikissa aikuissosiaalityön palvelupisteissä vuosien 2021 ja 2022 aikana.

Kelan kuntaan tekemien sosiaalihuollon tarveilmoitusten määrä kasvoi vuodesta 2018 vuoteen 2019 noin 56 prosenttia. Vuoden 2020 aikana tarveilmoitusten määrä on ollut laskusuuntainen johtuen koronapandemian aiheuttamasta Kelan asiakasta-paamisten määrän vähentymisestä.

Vuonna 2020 aikuissosiaalityön käyntiasiakkaiden määrä väheni 17,2 prosenttia ja kontaktoitujen yhden prosentin edelliseen vuoteen verrattuna. Vastaavalla ajanjak-

ARVIOINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

solla Kelan perustoimeentulotuen saajatalouksien määrä kasvoi yhdeksän prosenttia. Muutokset johtuvat koronapandemian aiheuttamista yhteiskunnallisista vaikutuksista. Poikkeustilanteen aiheuttamat muutokset näkyvät sosiaalityössä todennäköisesti viiveellä ja saattavat aiheuttaa painetta ja asiakasmäärien kasvua tulevaisuudessa.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Sosiaali- ja terveystoimialan aikuissosiaalityössä on kehitetty ja kokeiltu uusia asiakkuuksien arviointimalleja (Front Desk -malli). Front Desk -mallissa asiakkaita on pysytty kontaktoimaan aiempaa enemmän. Valitun toimintamallin käyttöönottoa on tarkoitettu laajentaa kaikkiin toimipisteisiin vuosien 2021–2022 aikana. Kelan kanssa kehitetään yhdessä linjauksia perustoimeentulotuen asumismenojen kohtuullistamiseksi. Tavoitteena on, ettei Kelan tekemistä päätöksistä aiheutuisi asiakkaille tarpeetonta sosiaalityön tarvetta.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon 😊

Uusien asiakkaiden ensiarviomallin kehitystyö on tehostanut ja nopeuttanut asiakasprosessia. Kelan kanssa tehtävän yhteistyön vaikutukset perustoimeentulotuen linjauksista asumismenoihin eivät ole vielä nähtävillä.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- pitää toimeentulotuen omavalvontasuunnitelma julkisesti nähtävänä ja seurata sen toteutumista säännöllisesti sosiaalihuoltolain 47 §:n mukaisesti.

Kaupunginhallitus totesi 20.5.2019 lausunnossaan vuoden 2018 arviointikertomuksesta, että omavalvonnan avulla sosiaali- ja terveystoimiala varmistaa palvelujen asiakasturvallisuuden, muun laadun, palvelujen saatavuuden sekä palveluja käyttävien henkilöiden perusoikeuksien ja yhdenvertaisuuden toteutumisen. Toimeentulotuen omavalvontasuunnitelma on valmistunut 1.3.2019. Omavalvontasuunnitelman toteutumista seurataan vuosittain ja suunnitelmaa päivitetään toiminnan muutosten mukaan. Sosiaali- ja terveystoimiala käy läpi ja analysoi omavalvonnan poikkeamia. Kehittämiskohteet nostetaan omavalvontasuunnitelmaan. Toimeentulotuen omavalvontasuunnitelma on julkisesti nähtävänä Helsingin kaupungin verkkosivuilla (www.hel.fi/sote) sekä sosiaali- ja terveystoimialan toimeentulotukea myöntävien toimipisteiden toimitiloissa.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Toimeentulotuen omavalvontasuunnitelma on julkisesti nähtävänä ja sen toteutumisesta seurataan vuosittain.

ARVIINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon 😊

Sosiaalihuoltolain 47 §:n mukainen omavalvontasuunnitelma on toimeentulotuen palveluiden sekä siihen liittyvien toimintamuutoksien osalta sosiaali- ja terveystoimen asiakkaiden saatavilla. Omavalvontasuunnitelma varmistaa toimeentulotuen palvelun laatua, turvallisuutta ja asianmukaisuutta.

3.2 Terveyttä ja hyvinvointia palveluista**3.2.1 Lasten ja nuorten pääsy mielenterveyspalvelujen piiriin****Tarkastuslautakunnan esittämä suositus**

sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- olemassa olevia toimintoja järjestämällä ja tarvittaessa resursointia lisäämällä perustaa lasten ja nuorten lieviä ja keskivaikeita mielenterveysongelmia arvioiva ja hoitava yksikkö, joka lisäksi toimii jatkohoitopaikkana erikoissairaanhoidolle.

Sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 24.11.2020

Vuonna 2019 lisättiin nuorisoasemalle neljä uutta vakanssia ja vuonna 2020 edelleen kolme vakanssia, eli yhteensä seitsemän. Vuonna 2019 perustettiin Myllypuroon yli 13-vuotiaita palveleva mielenterveyspalvelupiste Mieppi (6 uutta vakanssia) ja 2020 perustettiin Kalasatamaan toinen Mieppi (6 uutta vakanssia). Nuorten matalan kynnyksen varhaisen vaiheen mielenterveystyön saatavuus on toimenpiteiden ansiosta parantunut, samoin nuorten päihdehoidon saatavuus. Mieppi on tavoittanut kohde-ryhmänsä ja asiakaspalaute on ollut positiivista.

Kaupungin lastenpsykiatrisen työryhmän toimintaa vahvistetaan vaiheittain vuoden 2021 aikana. Jatkossa yksikkö tulee vastaamaan HUSin lastenpsykiatrisen jatkohoidon lisäksi lievien ja keskivaikeiden lastenpsykiatristen ja lasten neuropsykiatristen häiriöiden diagnostiikasta ja hoidosta. Yksikköön on palkattu 1.12.2020 alkaen projektipäällikkö. Ensimmäiset virat toivotaan saatavan auki 1.2.2021 alkaen.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Resursseja on lisätty ja perustettu mielenterveyspalvelua hoitavia yksiköitä nuorille. Lastenpsykiatrian työryhmän toimintaa kehitetään ja vahvistetaan suosituksen mukaisesti vaiheittain vuonna 2021.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon 😊

Nuorille suunnattu palvelu on tavoittanut asiakkaita ja siitä on saatu positiivista palautetta. Lastenpsykiatrian osalta tuloksia tultaneen saamaan vuoden 2021 aikana, kun työ käynnistyy.

ARVIINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulKL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- tehdä yhteistyötä lääkärien rekrytointiongelmien helpottamiseksi lasten- ja nuortenpsykiatriassa. Lääkärifulasta tulee aktiivisesti viestittää sosiaali- ja terveysministeriöön lääkärien koulutusmäärien lisäämiseksi ja lasten- ja nuorisopsykiatrian erikoislääkäreiden saatavuuden varmistamiseksi jatkossa.

Sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 14.12.2020

Lääkärien, myös lastenpsykiatrien, saatavuutta on pyritty parantamaan 250 euron palkankorotuksella, mikä ei ole ollut riittävä toimi. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon, äitiys- ja lastenneuvolan lääkäreiden sekä lastenpsykiatrien palkkataso on siitä huolimatta edelleen naapurikuntia merkittävästi huonompi. Toistuvissa rekrytoinneissa kuluneen vuoden aikana ei ole ollut riittävästi hakijoita, eivätkä hakijat läheskään aina ota virkaa/sijaisuutta vastaan palkan ollessa yksi karkottava tekijä. Lastenpsykiatrian rekrytoinneissa vuonna 2020 ei ole saatu lainkaan hakemuksia. Aikaisempi 1000 euron tilapäinen lisä auttoi sen sijaan selvästi tilannetta, mutta tilapäisesti.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Lääkärien saatavuutta on pyritty parantamaan palkankorotuksella. Vastauksessa ei kuvata muita toimia.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon 😊

Lääkärien saatavuus ei ole lisääntynyt, sillä palkankorotus on ollut naapurikuntiin nähden vaatimaton.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- tehdä yhteistyötä HUSin lasten- ja nuortenpsykiatrian kanssa lähetekäytännön sujuvoittamiseksi lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa, jotta hoitoon pääsy nopeutuu.

Lähetemäärät nuorisopsykiatria- ja nuorisopsykiatrian osalta ovat kasvaneet jo 20 vuotta. Vuonna 2020 noin puolet läheteteistä palautettiin lähettävälle taholle.⁸

Sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 24.11.2020

Nuorisosaama on tiivistänyt yhteistyötä HUSin nuorisopsykiatrian kanssa Espoon Nupolin ja Vantaan Nupin yhteistyömallien mukaisesti. Tämä on parantanut konsultaatiota ja parantaa palvelun saatavuutta. HUSin lastenpsykiatrian kanssa tehdään

⁸ <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/nuorisopsykiatriassa-yha-vaikeampaa-oireilua-puolet-lahetteista-lapaisee-seulan-erikoissairaanhoidon-menetykset-valtavia-yhteiskunnalle-jos-mielenterveysongelmia-ei-hoideta/8019410#qs.oluo7x> (luettu 28.12.2020).

ARVIINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

tiivistä yhteistyötä ja järjestetään säännöllisiä tapaamisia. Prosesseja ja uutta toimintaa kehitetään jatkuvassa yhteistyössä erikoissairaanhoidon kanssa.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Yhteistyötä on tiivistetty suosituksen mukaisesti.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon ☹️

Konsultaatio ja työnjako ovat parantuneet, mutta hoitoon pääsyn nopeutumista ei aineiston perusteella voida osoittaa.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- tehdä yhteistyötä HUSin nuortenpsykiatrian kanssa työnjaon selkiyttämiseksi erityisesti nuorten mielenterveyspalveluissa.

Sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 24.11.2020

Lasten ja nuorten mielenterveysongelmien palveluketjua on kehitetty eri toimialojen ja HUSin yhteistyönä vuonna 2019. Lisäksi Nuorten palveluketjua on kehitetty sosiaali- ja terveystoimialan ja kasvatuksen ja koulutuksen toimialan yhteistyönä. Palveluketjujen ja prosessien perusmalli on luotu. Sosiaali- ja terveystoimialan resursseja nuorten palveluihin on lisätty ja kehitetty uusi palvelumuoto Mieppi. Tulevaisuuden sote-keskus -hankerahoituksesta kohdennetaan resursseja nuorten palvelujen kehittämiseen ja koordinointiin. Kehittäminen jatkuu edelleen asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Yhteistyö on selkeytynyt ja parantunut, resurssit lisääntyneet ja palvelun saatavuus parantunut.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Työnjakoa on selkiytetty suosituksen mukaisesti yhteistyössä HUSin kanssa.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon 😊

Yhteistyö on selkeytynyt ja palvelun saatavuus parantunut.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- kehittää lastensuojelun palveluja yhteistyössä HUSin nuortenpsykiatrian kanssa siten, että apua tarvitseville nuorille voidaan tarjota hoitoa viipymättä eikä heitä jouduta tarpeettomasti sijoittamaan hoidon puutteen takia.

Sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 16.12.2020

Lastensuojelu ja HUSin nuorisopsykiatria ovat valmistelleet yhteisen työn pelisäännöt -ohjeistuksen vuonna 2019. Lasten ja nuorten mielenterveysongelmien il-

ARVIINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

miöpohjaisen palveluketjun ja siihen liittyvien kehittämistoimenpiteiden kokonaisuutta on valmisteltu yhteistyössä lastensuojelun ja HUSin nuoriso- ja lastenpsykiatrian kanssa. Tähän liittyy vuosille 2021–2022 suunniteltu pilottihanke, jossa kehitetään integroitua jalkautuvaa toimintamallia nykytilanteessa palveluiden väliin tippuville, etenkin käytöshäiriöillä oirehtiville 10–18 vuotiailla lapsille ja nuorille. Eri toimialojen ja HUSin yhteistyönä on vuoden 2019 lopulla alettu valmistella myös lasten ja nuorten mielenterveysongelmien ja lastensuojelutarpeen taustalla oleviin keskeisimpiin riskitekijöihin ja taustasyihin pureutuvia palveluketjuja. Tällaisia ovat lähisuhdeväkivalta lapsiperheessä sekä päihitteet ja riippuvuudet lapsiperheessä. Päihitteet ja riippuvuudet -palveluketjuun sisältyy myös lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian yhteistyön lisäämiseen tähtääviä tavoitteita. Palveluketjun valmistelu on kuitenkin näiltä osin vielä kesken. Toteutettu kehitystyö, kuten lastensuojelun ja psykiatrian yhteisen työn pelisäännöt, on luonut pohjaa strukturoidumpien yhteisten toimintamallien muodostamiselle ja selkeyttänyt arkityötä. Nämä eivät kuitenkaan ole yksistään riittäviä toimenpiteitä turvamaan psykiatrisen hoidon saatavuutta. Vuoden 2021 alussa käynnistettävä pilottihanke 10-18-vuotiaille väliinputoajanuorille parantaa konkreettisesti palvelujen saatavuutta.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet ☺

Lastensuojelu ja HUS ovat alkaneet kehittää palveluketjuja siten, että apua tarvitseville nuorille saataisiin apua viipymättä.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon ☺

Palveluketjutyö on vielä kesken.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee

- lisätä oppilas- ja opiskeluhuollon psykologipalvelujen saatavuutta.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan selvitys 27.11.2020

Perusopetuksen puolella on palkattu kuusi psykologia ja kaksi kuraattoria lisää lisämäärärahan turvin. Toisella asteella on joihinkin lukioihin kohdennettu 1,5-kertainen resurssi (erityistehtävälukiot). Lisäresurssi näkyy muun muassa siinä, että yksilökäynnit psykologeilla ovat lisääntyneet selvästi. Psykologien rekrytointihaasteet ovat lisääntyneet 2020, mikä näkyy siten, että hakijamäärät avoimiin paikkoihin ovat edelleen vähentyneet. Niillä alueilla, joissa koulut saavat positiivisen diskriminaation määrärahaa, on pystytty pienentämään psykologin asiakaspohjaa jopa kolmanneksella perusopetuksessa. Yhä useammalla koululla on ollut oma kokoviikkoinen psykologinsa. Yksilöasiakkuuksien määrä on kasvanut huomattavasti sekä perusopetuksessa että toisella asteella. Psykologit ovat kehittäneet osaamistaan muun muassa lyhytterapeuttisissa menetelmissä, sillä mielenterveyden tukeminen oppilas- ja opiskelijahuollossa vaatii strukturoidumpia tapoja työskennellä. Myös arviointiosaamista on kehitetty. Tavoitteena on saada palveluketjun toiminta saumattomaksi pitkäjänteisellä yhteensovittavalla johtamisella ja kehittämisellä.

ARVIINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Oppilas- ja opiskeluhuollon psykologipalvelujen saatavuutta on lisätty palkkaamalla lisää psykologeja ja kohdentamalla erityistehtävälukioihin 1,5-kertainen resurssi.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon 😊

Alueilla, joissa koulut saavat positiivisen diskriminaation määrärahaa, on pystytty pienentämään psykologin asiakaspohjaa jopa kolmanneksella perusopetuksessa. Yksilökäyntejä psykologilla on voitu lisätä, kun aikoja on tarjolla aiempaa enemmän.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

sosiaali- ja terveystoimialan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee

- selvittää mahdollisuus parantaa lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen saatavuutta lisäämällä koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon psykiatrisia sairaanhoitajia.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan selvitys 27.11.2020

Asiasta on keskusteltu ja työnjaosta sovittu koulu- ja opiskeluterveydenhuollon toimijoiden kanssa. Perusopetuksen puolella ei nähty tarkoituksenmukaisena perustaa uutta ammattikuntaa, vaan sen sijaan on palkattu lisää psykologeja, kuraattoreja ja kouluterveydenhoitajia. Syynä tähän oli se, että asiaa pilotoitaessa psykiatrisille sairaanhoitajille ei tullut riittävästi asiakaskäyntejä. Oppilaat ovat käyttäneet uusien terveydenhoitajien palveluja runsaasti, joten järjestely tuntuu perusopetuksen puolella toimivalta. Toisella asteella työskentelevien psykiatristen sairaanhoitajien työskentely on jatkunut entiseen tapaan. Aiempaa useampi oppilas on saanut opiskeluhuollon palveluja. Palvelujen kysyntä on kasvanut runsaasti pandemian seurauksena. Varsinkin yksilötyöskentelyn tarve on kasvanut syksyllä 2020. Toisella asteella psykiatristen sairaanhoitajien toiminta on ollut arvokas ja tarpeellinen lisä opiskeluhuollon palveluille. Heille on ohjautunut opiskelijoita, joiden mielenterveysongelmien käsittelyyn terveydenhoitajien osaaminen ei ole ollut riittävää. He ovat myös "kannatelleet" niitä opiskelijoita, jotka odottavat jatkohoitoon pääsyä. Sairaanhoitajat pystyvät jatkossa keskittymään myös enemmän ehkäisevään työhön, esim. ryhmiin ja Nuorten Sote Chat -toimintaan. Erilaisten palvelujen koordinointi ja niistä tiedottaminen on edelleen haaste, jota täytyy yhdessä työstää edelleen.

Sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 16.12.2020

Ammattikorkeakoulujen opiskeluterveydenhuolto siirtyy YTHS:lle, minkä vuoksi seitsemälle psykiatriselle sairaanhoitajalle vapautuu resursseja panostaa enemmän myös ennaltaehkäisevään ja jalkautuvaan työhön sekä mahdollisesti erilaisiin ryhmiin

ARVIOINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

ja Nuorten Sote Chat -toimintaan. 2ME-hankkeessa⁹ oli vuosina 2018 ja 2019 psykologi ja kaksi sairaanhoitajaa sekä sosiaaliohjaaja tekemässä matalan kynnyksen mielenterveyspalvelua sekä näkyväksi nuorten palvelutarpeita. Tarve jalkautua nuorten luokse oli ilmeinen. Nyt nuoret saavat tukea Miepistä (matalan kynnyksen mielenterveyspalvelu). Opiskeluterveydenhuollosta on 17 terveydenhoitajaa ja kolme sairaanhoitajaa mukana IPC-koulutuksessa (Interpersonal counselling). IPC eli interpersonallinen ohjanta on varhainen, vaikuttavaksi havaittu nuorten masennuksen lyhytinterventio, joka soveltuu käytettäväksi perustasolla ja kouluissa ja oppilaitoksissa. Oppilashuollon kuraattoreita ja psykologeja on koulutettu KAT-menetelmän (kognitiivis-analyttinen psykoterapia) käyttöön ja koulutuksia jatketaan edelleen. Kouluterveydenhoitajia on koulutettu HOT-matriisi (hyväksymis-omistautumisterapia) -asiakastyössä menetelmän käyttöön mielenterveyden oireiden tunnistamisessa ja ensivaiheen hoidossa. Lisäksi sosiaali- ja terveystoimialan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan henkilöstöä koulutetaan lasten, nuorten ja perheiden matalan kynnyksen palvelumallin käyttöön. Näiden toimenpiteiden avulla varmistetaan mielenterveyden ongelmien varhainen tunnistaminen ja tuki sekä oikea-aikainen hoitoon ohjaus. Varsinainen sairaanhoito ei kuulu kouluterveydenhuollon tehtäviin.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Sosiaali- ja terveystoimiala ja kasvatuksen ja koulutuksen toimiala ovat selvittäneet mahdollisuutta parantaa lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen saatavuutta lisäämällä koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon psykiatrisia sairaanhoitajia, mutta on nähty tarkoituksenmukaisempaa parantaa nykyisten palvelujen saatavuutta ja palkata lisää psykologeja, kuraattoreja ja kouluterveydenhoitajia. Matalan kynnyksen mielenterveyspalvelujen saatavuutta parannetaan myös kouluttamalla henkilöstöä.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon 😊

Yksilötyöskentelyn tarve kasvoi vuonna 2020. Vastausten perusteella opiskeluhuollon työntekijämäärää lisäämällä aiempaa useampi oppilas on saanut opiskeluhuollon palveluja ja tukea jo varhaisessa vaiheessa.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

sosiaali- ja terveystoimialan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee

- viimeistään psykiatrista hoitoa edellyttävissä tilanteissa yhteistyössä nimetä lapselle tai nuorelle lääkäri ja vastuhenkilö, joka koordinoi palveluja ja vastaa tiedonkulusta.

Sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 17.12.2020

Palvelujen yhteensovittamista edellyttävissä tilanteissa lapselle tai nuorelle nimitään omatyöntekijä tai yhteyshenkilö asiakkaan tarpeisiin parhaiten vastaavasta

⁹ Sosiaali- ja terveystoimialan vuonna 2018 käynnistämä nuorten syrjäytymistä ehkäisevä hanke, jossa tavoitteena on saada nuoret löytämään heille tarkoitetut sosiaali- ja terveyspalvelut lisäämällä sähköistä tiedotamista ja kehittämällä palveluja, joihin nuorten on helppo tulla.

ARVIINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

palvelusta. Lastenneuvolassa ja kouluterveydenhuollossa terveydenhoitajat ja lääkärit selvittävät ja seuraavat lapsen tilannetta kouluterveydenhuollon ja lastenneuvolan tehtävän mukaisesti, ja ohjaavat tarvittaessa lapset ja nuoret hoitovastuulisille tahoille hoitoon. Jokaisella lastenneuvolan lapsella on neuvolaterveydenhoitaja. Mielenterveysoireissa erikoislääkäri ohjaa lapsen tai nuoren nuorisoasemalle tai erikoissairaanhoidon. Viime vuosina lapsia ja nuoria on kuitenkin ollut entistä vaikeampi saada kouluterveydenhuollosta erikoislääkärin arvioon ja hoitoon. Osa lähettestä palautetaan ilman erikoislääkärin arviota terveyskeskuslääkärin seurantaan, viime aikoina jopa vaikeissa mielenterveysoireissa.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan selvitys 27.11.2020

Kouluissa ja oppilaitoksissa perustetaan oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukainen monialainen asiantuntijaryhmä, jonka yhteydessä nimetään opiskelijalle vastuuhenkilö. Tämä on käytäntö, joka toteutuu monenlaisissa opiskelijan oppimisen ja hyvinvoinnin haasteissa, joissa tarvitaan useampi taho ja ammattilainen koordinoimaan opiskelijan saamaa tukea. Kaupunki on laatinut yhteisen matalan kynnyksen toimintamallin lasten ja nuorten mielenterveysasioitten hoitamiseen. Tämä on selkeyttänyt työnjakoa ja kunkin vastuita. Kouluissa ja oppilaitoksissa lääkäriresurssi on ollut riittämätön muun muassa pandemian seurauksena ja vastuuhenkilön saamisessa on ollut viivettä. Resurssihaasteita on edelleen, mutta palveluketjumallin vakiinnuttua sillä on vaikutusta muun muassa päällekkäisyyksien poistamiseen palvelukentässä. Toimialojen yhteinen palveluketjutyö on lisännyt toimijoiden ymmärrystä toisistaan ja mahdollistanut eri ammattilaisten rakentavaa yhteistyötä opiskelijoiden palveluissa. Pitkäjänteinen työ edellyttää sitä, että nyt luodut yhteistyön rakenteet säilyvät ja palvelujen koordinaatio kehittyy edelleen.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Suosituksen mukaista toimintamallia on pyritty edistämään. Kaupunki on laatinut yhteisen matalan kynnyksen toimintamallin lasten ja nuorten mielenterveysasioitten hoitamista varten. Lääkäripula hidastaa mallin käyttöönottoa.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon 😊

Toimialojen palveluketjumallin myötä voitaneen jatkossa päästä tilanteeseen, jossa lapselle tai nuorelle saadaan nimettyä lääkäri ja vastuuhenkilö, joka koordinoi palveluja ja vastaa tiedonkulusta.

Johtopäätökset:

Pääkaupiunkiseudun ja HUSin yhteisessä arviointiaiheessa annettiin runsaasti suosituksia toimenpiteiksi, joista suurinta osaa on edistetty hyvin. Lasten ja nuorten matalan kynnyksen mielenterveyspalveluihin on perustettu uusia yksiköitä, ohjattu lisäresursseja nykyisiin, perustason palveluita kouluissa on lisätty ja henkilökuntaa on lisäkoulutettu. Lisäksi palveluketjuyhteistyötä on tiivistetty HUSin kanssa ja kaupungin sisällä. Lääkäripulaa ei ole kuitenkaan saatu helpotettua. Ei voida myöskään sanoa, että vastuutahon nimeäminen lapselle tai nuorelle onnistuisi, mikä johtuu osittain lääkäriresurssien puutteesta.

ARVIOINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulKL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

3.2.2 Lasten ja nuorten pääsy kuntoutusterapioiden piiriin**Tarkastuslautakunnan esittämä suositus**

sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- vahvistaa lasten ja nuorten kuntoutuspalvelua vastaamaan kysyntää kaupungin eri alueilla.

Sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 2.12.2020

Toimintaterapia sai vuodelle 2020 kahdeksan uutta toimintaterapeutin vakanssia. Näistä viisi on suunnattu kouluikäisille lapsille ja nuorille. Kolme on tarkoitettu lasten toimintaterapiaan, lyhyehköihin terapiajaksoihin, joita on tähän asti hankittu ostopalveluina palvelusetelillä. Nämä kolme perustettiin kustannusneutraalisti, jolloin osa aikaisemmin lääkinnällisenä kuntoutuksena hankituista ostopalveluista voidaan toteuttaa omana toimintana. Koronapandemia on vaikeuttanut rekrytointiprosessia, sillä palkatuista koululaisten toimintaterapeuteista kolme aloittaa vasta vuoden 2021 alussa. Toimintaterapiaa on saatavilla kahden kuukauden kuluessa, eli on pysytty (kaupungin itsensä määrittelemässä) hoitotakuuajassa. Palveluun pääsii ennen koronapandemiaa noin kuukauden sisällä, mutta kevään aikana lasten toimintaterapeutit eivät olleet omassa työssään. Kaikilla ikäryhmillä (0–15v.) on mahdollisuus saada yksilöllistä toimintaterapiapalvelua. Koululaisten toimintaterapia on lähtenyt hyvin käyntiin ja kysyntää on ollut runsaasti. Ryhmätoimintaa on kehitetty, ja kouluikäisten ryhmäkokeilu alkaa joulukuussa 2020. Kaupungin eri alueilla on melko sama resursointi, ja kaikki ottavat läheteitä myös oman alueensa ulkopuolelta, mikäli jollain alueella on ruuhkaa.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet ☺

Toimintaterapiapalvelun saatavuutta on parannettu lisävakanseilla ja asiakkaita voidaan ottaa vastaan myös muilta alueilta ruuhkatilanteissa.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon ☹

Saatavuuden paranemista ei voida arvioida koronapandemian takia.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- perustaa monialainen kuntoutusryhmä lasten ja nuorten kuntoutuksen suunnittelua ja toteutusta varten.

Sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 24.11.2020

Lasten kuntoutustyöryhmä on perustettu maaliskuussa 2020. Ryhmä on kokoontunut kolme kertaa vuoden 2020 aikana. Lasten kuntoutustyöryhmän perimmäinen

ARVIINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

tavoite on lasten ja nuorten moniammatillisen kuntoutuksen prosessien ja toimintakäytänteiden suunnittelu ja niistä linjaaminen. Kuntoutustyöryhmä on määritellyt kuntoutuspalvelujen saatavuutta sekä muodostanut käsityksen eri kuntoutusalojen (fysio-, toiminta- ja puheterapia, neuropsykologinen kuntoutus) palvelukokonaisuuksista ja prosesseista yhteisen ymmärryksen kartuttamiseksi. Tulevaisuudessa ryhmä selkeyttää ostopalvelukäytäntöjä ja kartoittaa moniammatillisten kuntoutusryhmien perustamismahdollisuuksia. Erityistilanteissa kuntoutusryhmä käsittelee myös asiakastapauksia. Lasten kuntoutustyöryhmän linjaukset etenevät neuvolatii- mien ohjausryhmään.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Suosituksen mukainen Lasten kuntoutusryhmä on perustettu vuonna 2020 lasten ja nuorten kuntoutuksen suunnittelua ja toteutusta varten.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon 😊

Lasten kuntoutusryhmä on määritellyt kuntoutuspalvelujen saatavuutta ja muodostanut käsitystä eri kuntoutusalojen palveluista sekä kartoittanut mahdollisuuksia moniammatillisten kuntoutusryhmien perustamiseen. Toiminta on alussa, joten vaikutukset näkyvät myöhemmin.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- vahvistaa neuropsykologista kuntoutusosaamista lasten ja nuorten palveluissa.

Sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 2.12.2020

Henkilöstöä on koulutettu vuosina 2019 ja 2020 neuropsykiatriin ja neuropsykologisiin aiheisiin liittyen (iltapäiväinfo -tilaisuuksia, Neuropsykiatrisen valmentajan koulutuksia ja HAASTE-ohjaajakoulutuksia). Kouluttaminen on parantanut asiakaspalvelua ja tehostanut satojen perheiden auttamistyötä. Lisäksi tunnistaminen ja ennaltaehkäisy ovat vahvistuneet. Perhekeskuksissa työskentelevät neuropsykologit ovat auttaneet sekä välillisesti että välittömästi satoja neuropsykologisista ongelmista kärsiviä lapsia ja nuoria sekä heidän perheitään. HUSin Lasten neurologian konsultaatiomalli toi esille selkeän tarpeen tuoda perhekeskuksen yhteyteen neurologista osaamista. Vuonna 2019 on perustettu perhekeskukseen kaksi neuropsykologin vakanssia ja vuonna 2020 kaksi neuropsykologin vakanssia lisää, mutta vakanssien täyttämässä on ollut vaikeuksia. HUSin Lasten neurologian konsultaatiomallia on kokeiltu syksyllä 2019, mutta koronapandemian vuoksi kokeilu on jouduttu keväällä 2020 keskeyttämään.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Henkilöstöä on koulutettu vuosina 2019 ja 2020 neuropsykiatriin ja neuropsykologisiin aiheisiin liittyen ja kyseisinä vuosina on palkattu neljä neuropsykologia perhekeskusten yhteyteen.

ARVIINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon 😊

Kouluttaminen on tehostanut satojen perheiden asiakaspalvelua, ja tunnistaminen ja ennaltaehkäisy ovat vahvistuneet. Palkattujen neuropsykologien työn myötä tämä vahvistuu edelleen, vaikka kaikkia toimintoja ei ole ollut vuonna 2020 käytössä koronapandemian aikana.

Johtopäätökset: Lasten ja nuorten pääsy kuntoutusterapioiden piiriin

Sosiaali- ja terveystoimiala on vahvistanut lasten ja nuorten kuntoutuspalveluja suositusten mukaisesti perustamalla lasten kuntoutusryhmän ja lisäämällä toimintaterapeuttien määrää. Neuropsykologista osaamista on vahvistettu palkkaamalla neljä neuropsykologia ja kouluttamalla henkilöstöä neuropsykiatriisiin ja neuropsykologisiin aiheisiin.

3.2.3 Omaishoitoa tukevien palvelujen laatu ja riittävyys**Tarkastuslautakunnan esittämä suositus**

sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- parantaa yli 64-vuotiaiden omaishoidettavien hoidon laatua omaishoitajan lakisääteisen vapaan aikana sekä ympärivuorokautisessa hoidossa että kotiin annettavana palveluna.

Sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 7.12.2020

Tarkastuslautakunnan edellyttämät toimenpiteet on toteutettu. Yli 64-vuotiaiden omaishoidettavien hoidon laatua omaishoitajan lakisääteisen vapaan aikana sekä ympärivuorokautisessa hoidossa että kotiin annettavana palveluna on parannettu edelleen. Toimiala on kartoittanut myös mahdollisuutta käynnistää lyhytaikaishoidon tutkimuksellinen kehittämishanke, mutta yli kaksivuotisen hankkeen toteuttaminen 200:lle lyhytaikaishoidon asiakkaalle olisi vaatinut liian paljon lyhytaikaishoidon työntekijöiden työpanosta, ja siksi sitä ei katsottu tarkoituksenmukaiseksi toteuttaa. Omaishoitajan vapaapäivien aikaista niin sanottua lyhytaikaishoitoa (LAH) on kehitetty asetettuihin tavoitteisiin ja asiakaspalautteisiin asetettujen tavoitteiden ja asiakaspalautteiden perusteella. Huomiota on kiinnitetty erityisesti toiminnan sisältöön, kuntouttavien ja virikkeellisten elementtien vahvistamiseen sekä osallisuuden lisäämiseen. Käytännössä on lisätty esimerkiksi arkiaktiivisuutta ja yhteistoimintaa päivätoiminnan kanssa. Pitkäjänteisen kehittämisen kannalta oleellista on asiakkaan palvelutarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelman linkittäminen vahvemmin LAH-jakson aikaiseen suunnitelmaan. Koronapandemian vuoksi päivätoiminta ja lyhytaikaishoitopaikat ovat olleet rajallisesti avoimia.

ARVIOINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Kun verrataan vapaapäiviään vuosien 2018 ja 2019 aikana käyttäneiden omaishoitajien määrää, niin heidän osuutensa on noussut noin. 48 prosentista 53 prosenttiin, joten käyttö on kehittynyt myönteiseen suuntaan.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Yli 64-vuotiaiden omaishoidettavien hoidon laatua omaishoitajan lakisääteisen vapaan aikana sekä ympärivuorokautisessa hoidossa että kotiin annettavana palveluna on parannettu esimerkiksi lisäämällä arkiaktiivisuutta ja yhteistoimintaa päivätoiminnan kanssa. Palvelusetelillä maksetun hoidon ehtoihin on saatu lisää joustoja asiakkaalle.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon ☹

Aikaisempien vuosien tilastollista vertailua vuoteen 2020 ei voi tehdä, koska päivätoimintaa ja lyhytaikaishoitoa ei ole voitu pitää avoimena koronapandemian vuoksi.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- laajentaa kotiaivustajapalvelu iltai-aikaan tai kehittää uusia kotiin annettavan palvelun muotoja.

Sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 7.12.2020

Kotiin annettavaa vapaapäivien aikaista hoitoa järjestetään palvelusetelillä. Palvelusetelin tuntimäärää on nostettu kuudesta tunnista kahteentoista tuntiin yhtä vapaapäivävuorokautta kohti. Kertyneet tunnint omaishoitaja voi käyttää valintansa mukaisissa jaksoissa esimerkiksi yhden tunnin tai neljä tuntia kerrallaan. Aiemmin pienin jakso oli kuusi tuntia. Kertyneitä vapaapäiviä voi käyttää rajoituksetta koko vuoden ajan, kun aiemmin vapaapäiviä sai kerätä vain maksimissaan kolmelta kuukaudelta.

Toimialalla käynnistyi 2019 ikääntyneiden palvelujen ja vammaispalvelun sosiaalityön yhteinen omaishoidon tuen henkilökohtaisen budjetoinnin kehittämishanke. Syksyllä 2019 ehdittiin pitää kaksi työpajaa omaishoitajien kanssa. Hanke jouduttiin kuitenkin toistaiseksi keskeyttämään kevättalvella 2020 alkaneen koronapandemian ja Apotin käyttöönottoon keskittymisen vuoksi. Hanketta on tarkoitus jatkaa, kun Apotin käyttö on vakiinnutettu. Omaishoidon tuen henkilökohtaisen budjetoinnin kehittämishanke on ollut tähän mennessä onnistunut. Omaishoitajilta on saatu hyvää asiakaspalautetta ja he ovat olleet tyytyväisiä järjestettyihin työpajoihin.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Palvelusetelin tuntimäärää on nostettu kuudesta kahteentoista tuntiin. Uusia kotiin annettavan palvelun muotoja on kehitetty esimerkiksi omaishoidon tuen henkilökohtaisen budjetoinnin myötä. Kehittämishanke jouduttiin keskeyttämään kevättalvella 2020 koronapandemian ja Apotin käyttöönoton vuoksi.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon ☹

ARVIOINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Palvelusetelillä annettavan kotiavustajapalvelun vaikutuksista ei saatu tietoa. Kehittämishankkeen toimenpiteet jäivät kesken, jonka takia vaikutuksia ei voida vielä arvioida.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- parantaa omaishoidon palveluiden saavutettavuutta järjestämällä kuljetuspalvelun piiriin esimerkiksi taksisetelin avulla.

Sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 7.12.2020

Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen palveluista vain päivätoimintaan sisältyy kuljetus, jolloin asiakas maksaa korkeamman hinnan palvelusta. Kuljetukset järjestää Helsingin Matkapalvelu. Esimerkiksi taksisetelin käyttö ei ole mahdollista, koska julkiset palvelut pitää kilpailuttaa niiden arvon ylittäessä 60 000 euroa. Koska omaishoidon vapaapäivien asiakasmaksu on sidottu asiakasmaksulaissa tietyn suuruiseksi, kunta ei voi periä kuljetuskustannuksia asiakkailta. Jos omaishoidon tuen lakisääteisten vapaapäivien kuljetukset järjestettäisiin Helsingin Matkapalvelun kautta, niiden kustannus olisi nykykäytöllä minimissään 100 000 ja maksimissaan 150 000 euroa vuosittain. Jos käyttö kuljetusten myötä lisääntyisi, vuosittaiset kustannukset tästä vielä nousisivat. Vuoden 2021 talousarvioesitykseen ei ole varattu tähän rahoitusta. Omaishoitoperheiden tukea on lisätty omaishoidon etäryhmillä. Omaishoidon toimintakeskukset järjestävät nyt noin kymmenen säännöllisesti kokoontuvaa etäryhmää. Ryhmät ovat saavuttaneet suosion ja niiden määrää lisätään tarpeen vaatiessa. Myös omaishoitajien valmennusta tarjotaan etäpalveluna.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet ☹️

Sosiaali- ja terveystoimialan talousarvioesitykseen 2021 ei ole varattu rahoitusta omaishoidon palveluiden kuljetuksiin. Omaishoitoperheitä tuetaan etäpalveluilla.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon ☹️

Kuljetuksia ei ole järjestetty, joten myöskään vaikutuksia ei ole.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- tiedottaa entistä laajemmin omaishoitajana toimimisen mahdollisuuksista, erityisesti työssäkäyville.

Sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 7.12.2020

Ikääntyneiden omaishoito ja vammaispalvelujen omaishoito yhteistyössä Pääkaupunkiseudun omaishoitajat ry:n kanssa koostivat kaupungin omaishoidon ja Pääkaupunkiseudun omaishoitajien nettisivuille tietopaketin työssäkäyville omaishoitajille. Tietopaketin julkaisemisesta viestittiin sekä toimialan että Pääkaupunkiseudun omaishoitajien toimesta.

ARVIOINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Ikääntyneiden omaishoitajista 388 (27%) oli vuonna 2019 alle 65-vuotiaita. Työikäisten omaishoitajien suhteellinen osuus on pysynyt likipitään samana viime vuosina. Työssäkäyvien innostus ryhtyä omaishoitajiksi liittyy moneen kaupungin vaikutusvallan ulkopuolella olevaan asiaan, muun muassa työnantajan sekä Kelan ja TE-keskuksen ristiriitaisiin tulkintoihin siitä, milloin omaishoitajan katsotaan voivan omaishoitajuudesta huolimatta ottaa työtä vastaan. Sosiaali- ja terveystoimialan lisäksi muidenkin viranomaistahojen tulisi olla mukana mahdollistamassa työikäisten omaishoitajuus.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Kaupungin omaishoidon ja Pääkaupunkiseudun omaishoitajien nettisivuille on laadittu tietopaketti työssäkäyville omaishoitajille. Omaishoitajana toimimisen mahdollisuuksista on tiedotettu, mutta se ei yksin riitä. Työssäkäyvien henkilöiden ryhtyminen omaishoitajiksi on sidoksissa muun muassa työnantajien joustaviin työaikoihin ja myös kaupungin vaikutusvallan ulkopuolella oleviin asioihin.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon 😊

Työikäisten omaishoitajien suhteellisessa osuudessa ei vielä ole juurikaan tapahtunut muutoksia.

Johtopäätökset: Omaishoitoa tukevien palvelujen laatu ja riittävyys

Omaishoitoa tukevia palveluita on kehitetty suositusten mukaisesti lukuun ottamatta suositusta kuljetuksen järjestämistä palvelun piiriin. Vaikutuksia ei kaikilta osin voida vielä arvioida koronapandemian suljettua päivätoimintaa ja lyhytaikaishoitopaikkoja. Lisäksi osa kehittämistyöstä on keskeytynyt Apotti-järjestelmän käyttöönoton ja pandemian vuoksi.

3.2.4 Ostopalvelujen laatu ja sopimusten hallinta**Tarkastuslautakunnan esittämä suositus**

kaupunginkanslian tulee

- valmistella kaupunginhallitukselle esitys Palvelukeskus Helsinki -liikelaitoksen keskuskeittiön tulevaisuudesta.

Kaupunginkanslian selvitys 7.12.2020

Ruoantuotantolaitoksen tarvekuvausta valmistellut ohjausryhmä on yhteistyössä konsultin kanssa valmistellut ruoantuotantolaitokselle viisi konseptivaihtoehtoa perustuen ateriapalvelujen asiakasmäärien ennakoituihin muutoksiin vuoteen 2050 saakka sekä eri palvelustrategisiin vaihtoehtoihin. Konseptien pohjalta tunnistettiin kaksi investointivaihtoehtoa ruoantuotantolaitokselle. Vaihtoehtojen tarkempien vertailujen laskelmien tekeminen keskeytyi keväällä 2020 koronapandemian vuoksi ja työtä on jatkettu syyskaudella 2020. Ruoantuotantolaitos on vuoden 2020 suunnittelun aikana sisällytetty kaupungin talousarvion 2021 investointiosan rakennuksiin

ARVIINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

osake- ja vuokrahankkeena, jonka suunniteltu vuokra-aika on 2025–2055. Investointivaihtoehtojen laskelmien tarkentamisen rinnalla valmistaudutaan yksityiskohdaisempaan hankesuunnitteluun ja päätösvalmisteluun. Toimenpiteillä on tarkennettu kaupungin tarvitseman keskuskeittiöratkaisun konseptia.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Keskuskeittiön tulevaa konseptia on suunniteltu suosituksen mukaisesti, joskaan suunnittelu ei ole vielä edennyt esitykseen asti.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon 😊

Esitystä konseptista ei ole vielä tehty valmistelun ollessa kesken.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä sosiaali- ja terveystoimialan tulee kuntalaisille suunnattujen asiakaspalvelujen kilpailutuksissa

- järjestää potentiaalisille tuottajille tarvittaessa mahdollisuus tutustua palveluun etukäteen siten, että tuottajat kykenevät tekemään realistisen tarjouksen.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan selvitys 25.11.2020

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan vastauksen mukaan ruoka-, siivous- ja käyttäjäpalvelujen kilpailutuksissa tarjoajia veloitetaan tutustumaan tarjouskilpailun kohteina oleviin yksiköihin. Tarjouspyynnössä on ilmoitettu tutustumisajankohta ja tutustujat kirjataan ylös. Näin edesautetaan sitä, että tarjoajilla on mahdollisimman realistinen kuva tarjouskilpailun kohteesta. Lisäksi tutustumiskierrolla annettu tieto välittyy saman sisältöisenä kaikille potentiaalisille tarjoajille. Lähtökohtaisesti tutustumiskäynnit ovat edesauttaneet tarjoajia tarjousten tekemisessä ja näin on varmistettu, että tarjotulla hinnalla ja laadulla palvelu voidaan toteuttaa koko sopimuskauden ajan. Kohteeseen tutustuminen tarjousaikana toimii hyvin palveluissa, joissa on useita potentiaalisia tarjoajia kuten siivouspalveluissa. On kuitenkin tunnistettu riski kilpailuolosuhteiden heikkenemisestä, jos potentiaalisia palveluntarjoajia on vähän, esimerkiksi ruokapalveluissa. Tutustumistilaisuudessa tarjoajat näkevät toisensa ja pystyvät hyödyntämään tietoa tarjousta jättäessään, tai jos on vain yksi tarjoaja, se tarjoaa korkeampaa hintaa. Tulevissa kilpailutuksissa tutustumistilaisuudet tullaan järjestämään niin, että osallistujat eivät voi ennakoida muiden tarjoajien osallisuutta.

Sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 7.12.2020

Markkinavuoropuhelua on otettu aiempaa laajemmin käyttöön asiakaspalvelujen kilpailutuksissa (tietopyyntöjä, tarjouspyyntöasiakirjojen katselmointia ja kommentointia). Ikääntyneiden palvelujen kilpailutusprosessiin on jo pitkään kuulunut kaikille palveluntuottajille avoin markkinavuoropuhelu, jossa käydään keskustelua tulevasta palvelujen hankinnasta ja kuullaan tuottajien näkemyksiä. Kilpailutusprosessin aikana ikääntyneiden palveluissa on yhteisten työpajojen muodossa työstyetty yhdessä

ARVIOINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

palvelun hankinnan palvelukuvausta, jossa määritellään muun muassa palvelua koskevat laatuksiteerit. Palveluntuottajilla on siis ollut erittäin suuri mahdollisuus sekä tutustua että vaikuttaa hankittavan palvelun tarkempaan laatuksiteereihin. Toimenpiteet vahvistavat potentiaalisten tuottajien mahdollisuuksia tutustua hankittavaan palveluun ja sen hankintatapaan sekä tuoda esiin näkemyksiään niihin. Palveluntuottajat ovat olleet tarjouksen jättäessään tietoisia palvelujen sisältöön ja laatuun liittyvistä vaateista. Tämän voi ajatella sitouttavan heitä tuottamaan laadukasta palvelua.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on alkanut velvoittaa potentiaalisia tuottajia tutustumaan kohteeseen etukäteen. Sosiaali- ja terveystoimialalla on alettu hyödyntää markkinavuoropuhelua aiempaa laajemmin.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon 😊

Potentiaalisilla tuottajilla tulee olemaan aiempaa parempi tuntemus tarjouksen sisällöstä, mikä parantaa tarjouten laatua ja vuoropuhelua tilaajan ja tuottajan välillä. Vaikutukset näkyvät erityisesti uudemmissa kilpailutuksissa.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

sosiaali- ja terveystoimialan tulee kuntalaisille suunnattujen asiakaspalvelujen kilpailutuksissa

- varmistaa, että sopimuksen seuranta on järjestetty siten, että tilaaja, tuottaja ja asiakkaat tuntevat laadunvalvontaprosessin.

Sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 7.12.2020

Ikääntyneiden palvelujen kilpailutusprosessiin on jo pitkään kuulunut kaikille palveluntuottajille avoin markkinavuoropuhelu, jossa määritellään muun muassa palvelua koskevat laatuksiteerit. Sopimuksissa selkeästi kuvatut tilaajan ja tuottajan tehtävät ja velvoitteet laadunhallintaprosessissa sekä sovitut laadunvarmistuskäytännöt auttavat seuraamaan sopimuksen toteutumista ja ylläpitämään sovittua laatutasoa. Sopimuksissa ja palvelukuvauksissa sovitaan, miten toteutetaan sekä sopimuksen tekniistä, että sopimuksen kohteeseen liittyvää laadullista valvontaa yhteistyössä tilaajan ja tuottajan kanssa. Lisäksi sovitaan, miten asiakaspalautetta kerätään, raportoidaan sekä hyödynnetään sopimuksen seurannassa. Sisäistä sopimuskohtaista sopimusohjetta on pilotoitu tukemaan sopimuskauden aikaista tuottajaohjausta. Siinä kuvataan tiivistetysti sopimuksesta vastaavan ydintoiminnan sekä sopimusseurantaa tukevan hankintapalvelun tehtävät sopimuskaudella sekä tuottajan velvoitteet. Ostopalveluista ja niiden laadunvalvonnasta löytyy tietoa Soten internetsivuilta. <https://www.hel.fi/sote/fi/yhteistyokumppaneille> Sivuja tullaan päivittämään vuoden 2021 alkupuolella entistä monipuolisimmiksi.

Kilpailutusprosessin valmistelussa on pidetty työpajoja myös tuleville käyttäjille ja heidän läheisilleen. Työpajoissa on työstyetty yhdessä tulevien asiakkaiden kanssa keskeisiä laatuksiteereitä ja sanoitettu ne ymmärrettäviksi. Asiakastyytyväisyyskyselyjä

ARVIOINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

tehdään säännöllisesti joka toinen vuosi. Ympäri vuorokautisen hoivan viimeisin kysely toteutettiin vuonna 2019 ja kotihoidon syksyllä 2020. Asiakkaiden reklamaatioille ja kanteluille ja muistutuksille on määritelty prosessinsa. Palvelun sisältö ja sen valvonta on tullut läpinäkyvämmäksi kuntalaisille.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Tuottajat tuntevat laadunvalvontaprosessin markkinavuoropuhelujen ja muun sopimukseen liittyvän yhteistyön ansiosta. Asiakkaan roolia on parannettu siten, että kilpailutusprosessin valmistelussa käytetään työpajoja käyttäjille ja läheisille ja reklamaatioita varten on menettelyt, mutta muutoin toimiala ei ota kantaa siihen, miten asiakkaat osallistuvat laadunvalvontaan sopimusseurannassa.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon 😊

Vastauksen perusteella tilaaja ja tuottajat ovat oppineet tuntemaan hyvin laadunvalvontaprosessin. Toimialan mukaan prosessi on tullut asiakkaille läpinäkyvämmäksi.

Johtopäätökset: Ostopalvelujen laatu ja sopimusten hallinta

Palvelukeskus Helsinki -liikelaitoksen keskuskeittiön tulevaisuus on vielä suunnitelluvaiheessa. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala sekä sosiaali- ja terveystoimiala ovat selvästi lisänneet tutustumiskäyntejä ja markkinavuoropuhelua potentiaalisille tuottajille siten, että tuottajat kykenevät tekemään realistisen tarjouksen ja tutustuvat tilaajan edellyttämään laatuun. Asiakkaiden osallisuutta kilpailuttamisprosessissa on lisätty. Suositusten mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty, vaikka vaikutuksia ei vielä kaikin osin voida todentaa.

ARVIINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

4 YHTEENVETO SUOSITUSTEN VAIKUTTAVUUDESTA

Taulukoissa 2–4 esitetään yhteenveto arvioinnin tuloksista.

Taulukossa 2 on kuvattu vuoden 2017 arviointikertomuksen niitä suosituksia, jotka olivat edellisen vuoden seurannassa toteutuneet vain osittain. Suosituksista kolme on toteutunut, eli kehitystä on hieman tapahtunut. Kolmen osalta toimenpiteet olivat edelleen kesken. Positiivisia vaikutuksia oli nähtävissä yhdessä aiheessa. Kolmen suosituksen vaikutuksia ei voitu arvioida.

Taulukko 2 Vuoden 2017 arviointikertomuksen suositusten tilanne syksyllä 2020

Arviointiaihe	Toimenpiteet	Vaikutukset
Asunnottomuuden vähentäminen		
kaupunginkanslian, kaupunkiympäristön toimialan sekä sosiaali- ja terveystoimialan tulee yhteistyössä suunnitella keinoja tilapäisesti tuttavien tai sukulaisten luona asuvien asunnottomien tavoittamiseksi ja palveluiden piiriin saattamiseksi.	😊	😞
sosiaali- ja terveystoimialan tulee varmistaa asumisneuvontatoiminnan riittävyys kasvavaan asiakasmäärään nähden	😊	😊
Lasten ja nuorten mahdollisuus harrastaa		
kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulee selvittää keinoja edistää käytettyjen harrastusvälineiden kierrätystä, jotta välineiden hinta ei muodostuisi harrastamisen esteeksi.	😊	☹️
Terveyden edistäminen Sutjakka stadi -toimenpideohjelman avulla		
kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee edistää ravintolatoimikuntien perustamista peruskoulun yläasteella ja toisen asteen oppilaitoksissa.	😞	😞
Liikuntatoimen strategisten tavoitteiden toteutuminen		
kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulee edistää liikunnan harrastusmahdollisuuksien ja liikuntapaikkojen nykyistä tasaisempaa jakautumista Helsingissä.	😞	☹️
Saattohoidon riittävyys ja laatu		
sosiaali- ja terveystoimen kuntoutus-, hoiva- ja sairaalapalveluissa tulee järjestää mahdollisuus lisätä tilapäisesti hoitohenkilökuntaa saattohoitilanteessa sairaaloihin, monipuolisiin palvelukeskuksiin ja palvelutaloihin. Paikalla tulee jatkuvasti olla hoitaja, jolla on lääkkeenantolupa.	😞	☹️

Taulukossa 3 on kuvattu arvioinnin tulokset kriteereittäin sekä toimenpiteisiin ryhtymisen että toimenpiteiden vaikutusten osalta. Yhtä lukuun ottamatta kaikkiin suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty: 16 suositusta oli toteutettu ja seitsemän suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin oli ryhdytty vähintäänkin osittain. Myönteisiä vaikutuksia pystyttiin osoittamaan 46 prosentissa suosituksista. Suosituksista 33 prosenttia oli sellaisia, joissa tehtyjen toimenpiteiden vaikutuksia ei ollut vielä havaittavissa. Neljän suosituksen mukaisia vaikutuksia ei voitu arvioida muun muassa koronapandemian takia.

ARVIINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Taulukko 3 Vuoden 2018 arviointikertomuksen suositusten tilanne syksyllä 2020 (N=24 suositusta)

Toimenpiteiden arvioinnissa käytetty kriteeri	Toimenpiteisiin ryhtyminen	Vaikutusten arvioinnissa käytetty kriteeri	Toimenpiteiden vaikutukset
😊 Kaikkiin suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty	16 suositusta (67 %)	😊 Vaikutukset ovat olleet myönteisiä	11 suositusta (46 %)
😐 Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty osittain.	7 suositusta (23 %)	😐 Vaikutuksia ei ole vielä havaittavissa.	8 suositusta (33 %)
😞 Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.	1 suositusta (4 %)	😞 Vaikutuksia ei ole voinut olla, koska toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.	1 suositusta (4 %)
⊖ Käytettävissä oleva aineisto ei mahdollista arviointia.	0 suositusta (0 %)	⊖ Käytettävissä oleva aineisto ei mahdollista vaikutusten arviointia.	4 suositusta (17%)

Taulukko 4 tarkoittaa yleiskuvaa arviointiaiheittain. Kutakin suositusta vastaavat luvuissa 2.1–3.2 esitetyt arviot. Arviointiaiheittain keskiarvo ja keskiarvo yhteensä on laskettu pisteyttämällä hymynaamat seuraavasti: 😊=5, 😐=3, ja 😞=1.

Taulukko 4 Vuoden 2018 arviointikertomuksen suositusten tilanne arviointiaiheittain syksyllä 2020 (N=24 suositusta)

Arviointiaihe	Toimenpiteet	Vaikutukset
Eriarvioisuuden ja syrjäytymisen ehkäisy		
Perusopetuksen alueellinen tasa-arvoisuus	5	4
kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee varmistaa, että erityisopettajien määrä vastaa tukea tarvitsevien oppilaiden kasvavaa määrää, esimerkiksi tukemalla opettajien jatko- tai täydennyskoulutusta erityisopettajiksi	😊	😐
kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee selvittää, miten positiivisen diskriminaation määrärahojen jaossa voidaan ottaa huomioon oppilaiden tarvitsema tehostettu ja erityinen tuki	😊	😊
Tasavertaiset opiskelumahdollisuudet kaupungin lukioissa	5	5
kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee lisätä positiivisen diskriminaation määrärahoja niille lukioille, joissa on tavallista enemmän tarvetta tukitoimille ja opiskelun ohjaukselle.	😊	😊
Toimeentulotuen siirto Kelaan	4,3	5

ARVIINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

sosiaali- ja terveystoimialan tulee varmistaa työnjaon selkeys Kelan kanssa.	😊	😊
sosiaali- ja terveystoimialan tulee varmistaa, että asiakkaan kohtaamiseen sosiaalityössä on riittävästi aikaa Kela-siirron alkuperäisten tavoitteiden mukaisesti.	😞	😊
sosiaali- ja terveystoimialan tulee pitää toimeentulotuen omavalvontasuunnitelma julkisesti nähtävänä ja seurata sen toteutumista säännöllisesti sosiaalihuoltolain 47 §:n mukaisesti.	😊	😊
Terveyttä ja hyvinvointia palveluista		
Lasten ja nuorten pääsy mielenterveyspalvelujen piiriin	4	4,1
sosiaali- ja terveystoimialan tulee olemassa olevia toimintoja järjestämällä ja tarvittaessa resursointia lisäämällä perustaa lasten ja nuorten lieviä ja keskivaikeita mielenterveysongelmia arvioiva ja hoitava yksikkö, joka lisäksi toimii jatkohoitopaikkana erikoissairaanhoidolle.	😞	😊
sosiaali- ja terveystoimialan tulee tehdä yhteistyötä lääkärien rekrytointi-ongelmien helpottamiseksi lasten- ja nuortenpsykiatriassa. Lääkäripulasta tulee aktiivisesti viestittää sosiaali- ja terveysministeriöön lääkärien koulutusmäärien lisäämiseksi ja lasten- ja nuorisopsykiatrian erikoislääkäreiden saatavuuden varmistamiseksi jatkossa.	😞	😞
sosiaali- ja terveystoimialan tulee tehdä yhteistyötä HUSin lasten- ja nuortenpsykiatrian kanssa lähetekäytännön sujuvoittamiseksi lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa, jotta hoitoon pääsy nopeutuu.	😊	☹
sosiaali- ja terveystoimialan tulee tehdä yhteistyötä HUSin nuortenpsykiatrian kanssa työnjaon selkiyttämiseksi erityisesti nuorten mielenterveyspalveluissa.	😊	😊
sosiaali- ja terveystoimialan tulee kehittää lastensuojelun palveluja yhteistyössä HUSin nuortenpsykiatrian kanssa siten, että apua tarvitseville nuorille voidaan tarjota hoitoa viipymättä eikä heitä jouduta tarpeettomasti sijoittamaan hoidon puutteen takia.	😞	😞
kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee lisätä oppilas- ja opiskeluhuollon psykologipalvelujen saatavuutta.	😊	😊
sosiaali- ja terveystoimialan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee selvittää mahdollisuus parantaa lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen saatavuutta lisäämällä koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon psykiatrisia sairaanhoitajia.	😊	😊
sosiaali- ja terveystoimialan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee viimeistään psykiatrista hoitoa edellyttävissä tilanteissa yhteistyössä nimetä lapselle tai nuorelle lääkäri ja vastuuhenkilö, joka koordinoi palveluja ja vastaa tiedonkulusta.	😞	😞
Lasten ja nuorten pääsy kuntoutusterapioiden piiriin	5	4
sosiaali- ja terveystoimialan tulee vahvistaa lasten ja nuorten kuntoutuspalvelua vastaamaan kysyntää kaupungin eri alueilla.	😊	☹
sosiaali- ja terveystoimialan tulee perustaa monialainen kuntoutusryhmä lasten ja nuorten kuntoutuksen suunnittelua ja toteutusta varten.	😊	😞
sosiaali- ja terveystoimialan tulee vahvistaa neuropsykologista kuntoutusosaamista lasten ja nuorten palveluissa.	😊	😊
Omaishoitoa tukevien palvelujen laatu ja riittävyys	4	2
sosiaali- ja terveystoimialan tulee parantaa yli 64-vuotiaiden omaishoitavien hoidon laatua omaishoitajan lakisääteisen vapaan aikana sekä ympärivuorokautisessa hoidossa että kotiin annettavana palveluna.	😊	☹
sosiaali- ja terveystoimialan tulee laajentaa kotiavustajapalvelu ilta-aikaan tai kehittää uusia kotiin annettavan palvelun muotoja.	😊	☹

ARVIINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

sosiaali- ja terveystoimialan tulee parantaa omaishoidon palveluiden saavutettavuutta järjestämällä kuljetus palvelun piiriin esimerkiksi taksi-setelin avulla.	☹️	☹️
sosiaali- ja terveystoimialan tulee tiedottaa entistä laajemmin omaishoitajana toimimisen mahdollisuuksista, erityisesti työssäkäyville.	😊	☹️
Ostopalvelujen laatu ja sopimusten hallinta	3,7	3,7
kaupunginkanslian tulee valmistella kaupunginhallitukselle esitys Palvelukeskus Helsinki -liikelaitoksen keskuskeittiön tulevaisuudesta.	☹️	☹️
kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä sosiaali- ja terveystoimialan tulee kuntalaisille suunnattujen asiakaspalvelujen kilpailutuksissa järjestää potentiaalisille tuottajille tarvittaessa mahdollisuus tutustua palveluun etukäteen siten, että tuottajat kykenevät tekemään realistisen tarjouksen.	😊	☹️
sosiaali- ja terveystoimialan tulee kuntalaisille suunnattujen asiakaspalvelujen kilpailutuksissa varmistaa, että sopimuksen seuranta on järjestetty siten, että tilaaja, tuottaja ja asiakkaat tuntevat laadunvalvontaprosessin.	☹️	😊
Tulos yhteensä	4,4	4

Kaikista suosituksista laskettu kokonaiskeskiarvo toimenpiteisiin ryhtymisen osalta oli 4,4 ja vaikutusten osalta 4. Keskiarvoon ei vaikuta se, jos vaikutuksia ei ole voitu arvioida.

Suosituksen mukaisesti kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on lisätty erityisopettajien määrää lisämäärärahoihin ja tukemalla opettajien jatko- ja täydennyskoulutusta. Positiivisen diskriminaation määrärahoja on kasvatettu. Oppilashuollon psykologipalvelujen saatavuutta on parannettu lisämäärärahoihin perusopetuksessa ja lisäämällä kohdennettavaa resurssia toisella asteella.

Sosiaali- ja terveystoimialalla on suosituksen mukaisesti ryhdytty toimenpiteisiin lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen edistämiseksi siten, että palveluun pääsyä on parannettu perustamalla matalan kynnyksen palveluja kaupungin sisällä (Mieppi) ja lisäämällä nuorisoaseman resursseja. Lasten ja nuorten toimintaterapiapalvelujen saatavuutta ja neuropsykologista kuntoutusosaamista on lisätty palkkaamalla uusia työntekijöitä ja kouluttamalla henkilöstöä, mutta saatavuuden paranemista ei voida arvioida koronapandemian takia. Lasten ja nuorten moniammatillista kuntoutusta varten on perustettu kuntoutusryhmä. Yhteistyötä Kelan ja HUSin kanssa on tiivistetty ja työnjakoa on selkiytetty. Toimeentulotukiasioissa työnjako on edistynyt ja aikuissosiaalityöhön on voitu käyttää enemmän aikaa Front Desk -mallin avulla. Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa työnjako on parantanut arkityöskentelyä, vaikka palvelujen saatavuudessa ei välttämättä vielä tuloksia näykään ja lääkäripula vaikeuttaa tilannetta.

Omaishoitoa tukevien palvelujen laatua on parannettu esimerkiksi väljentämällä kotiin annettavan palvelusetelin käyttöaikaa. Lisäksi on meneillään henkilökohtaisen budjetoinnin kehittämishanke, josta on saatu positiivista palautetta. Palvelun laadun kehittämisen vaikutuksia ei voitu arvioida, koska koronapandemian vuoksi kaikki pal-

ARVIOINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

velut eivät ole olleet käytössä. Kuljetuspalveluja omaishoitoa tukevien palvelujen piiriin ei olla lisäämässä, eli tätä suosituksen mukaista toimenpidettä ei olla toteuttamassa.

Ostopalvelujen osalta arvioinnin kohteena olleet kasvatuksen ja koulutuksen toimiala ja sosiaali- ja terveystoimiala ovat lisänneet potentiaalisten tuottajien mahdollisuuksia tutustua palveluun ennen tarjouksen jättämistä realistisen tarjouksen saamiseksi. Palvelukeskus Helsinki -liikelaitoksen keskuskeittiön tulevaisuuden pohdinta on vielä kesken.

ARVIINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tarkastuslautakunnan vuoden 2018 arviointikertomuksessa käsiteltiin seitsemää arviointiaihetta, jotka kuuluivat 2. toimikunnan toimialaan. Niihin liittyen arviointikertomuksessa oli esitetty 24 suositusta, joiden vaikuttavuutta arvioitiin. Lisäksi arvioitiin vuoden 2017 arviointikertomuksen niitä suosituksia, jotka eivät edellisen vuoden seurannassa olleet toteutuneet kuin osittain.

Arvioinnin pääkysymyksenä oli, mitä vaikutuksia tarkastuslautakunnan esittämillä suosituksilla on ollut. Arvioinnin perusteella voidaan todeta, että vuoden 2018 suositukset ovat yhtä suositusta lukuun ottamatta johtaneet toimenpiteisiin. 67 prosenttia suosituksista oli sellaisia, että kaikkiin suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty. Suositus, joka ei johtanut toimenpiteisiin, oli kuljetuksen järjestäminen omaishoitoa tukeviin palveluihin. Muut suositukset johtivat toimenpiteisiin osittain.

Myönteisiä vaikutuksia pystyttiin havaitsemaan 46 prosentissa suosituksista. Vaikutusten arviointia ei voitu tehdä neljässä tapauksessa, lähinnä johtuen koronapandemian aikaisesta palvelujen sulkemisesta.

Vuonna 2017 toteutumattomia suosituksia oli kuusi yhteensä viidessä arviointiaiheessa. Suositusten toteutumisessa on tapahtunut hieman edistystä, sillä kolme kuudesta viime vuonna vielä vain osittain toteutuneesta suosituksesta oli tämän arvioinnin perusteella toteutunut.

ARVIONTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

LÄHTEET**Tietopyyntöihin vastaajat aiheittain:**

Asunnottomuuden vähentäminen

- Yksikön päällikkö va., Asuntovuokraus, Tilapalvelut, Rakennukset ja yleiset alueet, Kaupunkiympäristön toimiala 27.11.2020
- Asunto-ohjelmapäällikkö, Asuminen, Talous- ja suunnitteluosasto, Kaupunginkanslia 11.12.2020
- Nuorten palvelujen ja aikuissosiaalityön johtaja, Perhe- ja sosiaalipalvelut, Sosiaali- ja terveystoimiala 16.12.2020
- Asumisen tuen päällikkö, Asumisen tuki, Terveys- ja päihdepalvelut, Sosiaali- ja terveystoimiala 16.12.2020
- Johtava sosiaaliohjaaja, Asumisneuvonta, Nuorten palvelut ja aikuissosiaalityö, Perhe- ja sosiaalipalvelut, Sosiaali- ja terveystoimiala 16.12.2020

Lasten ja nuorten mahdollisuus harrastaa

- Erytyissuunnittelijat, talous- ja suunnittelupalvelut ja kehittämis- ja digitalisaatiopalvelut, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala 8.12.2020

Lasten ja nuorten pääsy kuntoutusterapioiden piiriin

- Johtava toimintaterapeutti, Helsingin sairaala, sosiaali- ja terveystoimiala 2.12.2020.
- Johtava kuntoutussuunnittelija, Helsingin sairaala, sosiaali- ja terveystoimiala 24.11.2020.
- Keskitettyjen palvelujen päällikkö, lapsiperheiden hyvinvointi ja terveys, sosiaali- ja terveystoimiala 2.12.2020.

Lasten ja nuorten pääsy mielenterveyspalvelujen piiriin

- Psykiatria- ja päihdepalvelujen johtaja, sosiaali- ja terveystoimiala 24.11.2020.
- Ylilääkäri, äitiys- ja lastenneuvolalääkärit, sosiaali- ja terveystoimiala 14.12.2020.
- Lastensuojelun johtaja 24.11.2020.
- Idän aikuissosiaalityön päällikkö ja johtava erityissuunnittelija, sosiaali- ja terveystoimiala 16.12.2020.
- Johtava erityissuunnittelija ja ylilääkäri, äitiys- ja lastenneuvolalääkärit, sosiaali- ja terveystoimiala 17.12.2020.
- Oppilashuollon päällikkö ja opiskeluhuollon päällikkö, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala 27.11.2020.
- Ylilääkäri, Lasten- ja nuortenmielenterveyspalvelut –hanke, lastenpsykiatrisen työryhmä sosiaali- ja terveystoimiala 4.1.2021.

ARVIOINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

- Ylilääkäri, lastenpsykiatrinen työryhmä sosiaali- ja terveystoimiala 4.1.2021.

Liikuntatoimen strategisten tavoitteiden toteutuminen

- Projektipäällikkö ja erityissuunnittelija, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala 29.11.2019
- -Ulkoilupalvelupäällikkö, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala 11.12.2020

Omaishoitoa tukevien palvelujen laatu ja riittävyys

- Palvelualueen johtaja, erityisasiantuntija ja toiminnansuunnittelija, sairaalakuntoutus- ja hoivapalvelut, sosiaali- ja terveystoimiala 7.12.2020.

Ostopalvelujen laatu ja sopimusten hallinta

- Strategiapäällikkö, kaupunginkanslia 7.12.2020.
- Hankintapäällikkö, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala 25.11.2020.
- Arviointitoiminnan johtaja ja hankintapäällikkö, sosiaali- ja terveystoimiala 7.12.2020.

Perusopetuksen alueellinen tasa-arvoisuus

- Perusopetusjohtaja, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala 11.12.2020.

Terveiden edistäminen Sutjakka stadi –toimenpideohjelman avulla

- Ruokapalveluasiantuntija ja Stadin ammatti- ja aikuisopiston rehtori, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala 8.12.2020.

Tasavertaiset opiskelumahdollisuudet kaupungin lukioissa

- Johtaja, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala 3.12.2020.

Saattohoidon riittävyys ja laatu

- Johtajalääkäri, Helsingin sairaala, sosiaali- ja terveystoimiala 15.12.2020.

Toimeentulotuen siirto Kelaan

- Pohjoisen aikuissosiaalityön päällikkö, Perhe- ja sosiaalipalvelut, Sosiaali- ja terveystoimiala 16.12.2020
- Toiminnansuunnittelija, Talous- ja suunnittelupalvelut, Hallinto, Sosiaali- ja terveystoimiala 16.12.2020

Haastattelut

Perusopetuksen aluepäälliköiden haastattelu 11.11.2020.

Perusopetusjohtajan ja projektikoordinaattorin haastattelu 20.11.2020.

ARVIINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Muut lähteet:

Arviointikertomus 2017. <https://www.arviointikertomus.fi/fi/arviointikertomus-2017>

Arviointikertomus 2018. <https://www.arviointikertomus.fi/fi/arviointikertomus-2018>

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto tarkastuslautakunnalle arviointikertomuksesta 2018. Kasvatus- ja koulutuslautakunta 7.5.2019 § 149.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulosbudjetti 2020.

Lausunto tarkastuslautakunnalle vuoden 2018 arviointikertomuksesta. Kaupunginhallitus 20.5.2019 § 380.

Selvitys vuoden 2018 arviointikertomuksen johdosta suoritetuista toimenpiteistä. Kaupunginhallitus 2.12.2019 § 814

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto tarkastuslautakunnalle vuoden 2018 arviointikertomuksesta. Sosiaali- ja terveyslautakunta 21.5.2019 § 100.

Tarkastusviraston arviointimuistio 2019. Vuoden 2017 arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten vaikuttavuuden arviointi, 2. toimikunta.

Toimenpidesuunnitelma asunnottomuuden ennaltaehkäisemiseksi ja vähentämiseksi 2020–2022, www.helmi.hel.fi/Sote/osastot/perhe-ja-sosiaalipalvelut/nuorten-palvelut-ja-ai_kuissosiaalityo /luettu 15.1.2021

Karppinen; Asunnottomuuden ennaltaehkäisyn toimenpideohjelman 2016–2019 (AUNE) loppuraportti, www.asuntoensin.fi /luettu 18.1.2021

ARVIONTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

LIITTEET

Liite 1 Arvioinnin toteuttamissuunnitelma

Arviointiaihe		
Suositusten vaikuttavuuden arviointi, 2. toimikunnan vastuualue		
Suunnitelman laatija Liisa Kähkönen		Pvm 18.8.2020
Arvioinnin ohjausryhmä Tarkastuslautakunnan 2. toimikunta		
Aloittamisaika lokakuu 2020	Valmistumisaika helmikuu 2021	Vastaava valmistelija, muut valmistelijat Liisa Kähkönen, Petri Jäske, Tarja Palomäki, Kirsi-Marie Kaito
Arviointiaiheen tausta		
<p>Tarkastuslautakunta on vakiintuneen käytännön mukaisesti tehnyt esittämiensä suositusten jälkiseurantaa ja raportoinut siitä arviointikertomuksessaan. Menettelystä on muodostunut käytäntö ainakin suurten kaupunkien tarkastuslautakuntien kohdalla. Toukokuussa 2015 voimaan astuneen kuntalain (410/2015) perusteluissa on todettu, että ”tarkastuslautakunnan olisi hyvä seurata jälkikäteen arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten perusteella toteutettuja toimenpiteitä.” Jälkiseurantaa ei siis ole kirjattu lakiin, mutta sitä suositellaan lain perusteluissa.</p> <p>Tarkastuslautakunta on hallintosäännön mukaisesti pyytänyt vuosittain arviointikertomuksen valmistuttua kaupunginhallitukselta ja tarpeelliseksi katsomiltaan lauta- ja johtokunnilta lausunnot arviointikertomuksessa esittämistään suosituksista. Lausunnot on toimitettu valtuustolle tiedoksi. Lisäksi valtuusto on, merkittyään arviointikertomuksen ja siihen annetut lausunnot tiedoksi, päättänyt kehottaa kaupunginhallitusta antamaan vuoden loppuun mennessä valtuustolle selvityksen siitä, mihin toimenpiteisiin toiminnasta vastaavat henkilöt ja tilivelvolliset ovat ryhtyneet arviointikertomuksen johdosta. Edellä mainittujen lisäksi tarkastuslautakunta on seurannut hallintokuntien toimenpiteitä arvioimalla säännöllisesti esittämiensä suositusten vaikuttavuutta.</p> <p>Suosituksien vaikuttavuutta arvioidaan kahden vuoden viiveellä, jotta keskushallinnolla ja toimialoilla on riittävästi aikaa ryhtyä toimenpiteisiin arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten osalta. Vuonna 2020 arvioidaan arviointikertomuksessa 2018 asetettujen suositusten vaikuttavuutta. Kertomuksessa käsiteltiin yhteensä 18 aihetta. Niistä seitsemän liittyi tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan vastuualueisiin. Aiheisiin liittyviä suosituksia annettiin 24.</p> <p>Vuonna 2020 arvioidaan ensimmäisen kerran tämän lisäksi sellaisia vuoden 2017 arviointikertomuksessa annettuja suosituksia, jotka eivät vielä edellisen vuoden (2019) seurannassa olleet toteutuneet lainkaan tai toteutuivat vain osittain. Tällaisia toteutumattomia tai vain osittain toteutuneita suosituksia kuusi.</p>		

ARVIINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Vuoden 2017 arviointiaiheet ja niistä vielä vuonna 2019 vain osittain toteutuneet suositukset 2. toimikunnan osalta olivat:

ASUNNOTTOMUUDEN VÄHENTÄMINEN

kaupunginkanslian, kaupunkiympäristön toimialan sekä sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- yhteistyössä suunnitella keinoja tilapäisesti tuttavien tai sukulaisten luona asuvien asunnottomien tavoittamiseksi ja palveluiden piiriin saattamiseksi.

sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- varmistaa asumisneuvontatoiminnan riittävyys kasvavaan asiakasmäärään nähden.

LASTEN JA NUORTEN MAHDOLLISUUS HARRASTAA

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulee

- selvittää keinoja edistää käytettyjen harrastusvälineiden kierrätystä, jotta välineiden hinta ei muodostuisi harrastamisen esteeksi.

LIIKUNTATOIMEN STRATEGISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulee

- edistää liikunnan harrastusmahdollisuuksien ja liikuntapaikkojen nykyistä tasaisempaa jakautumista Helsingissä.

TERVEYDEN EDISTÄMINEN SUTJAKKA STADI –TOIMENPIDEOHJELMAN AVULLA

kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee

- edistää ravintolatoimikuntien perustamista peruskoulun yläasteella ja toisen asteen oppilaitoksissa.

SAATTOHOIDON RIITTÄVYYS JA LAATU

sosiaali- ja terveystoimen kuntoutus-, hoiva- ja sairaalapalveluissa tulee

- järjestää mahdollisuus lisätä tilapäisesti hoitohenkilökuntaa saattohoitotilanteessa sairaaloihin, monipuolisiin palvelukeskuksiin ja palvelutaloihin. Paikalla tulee jatkuvasti olla hoitaja, jolla on lääkkeenantolupa.

Vuoden 2018 arviointiaiheet ja niistä annetut suositukset olivat 2. toimikunnan vastuualueella seuraavat:

PERUSOPETUKSEN ALUEELLINEN TASA-ARVOISUUS

kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee

ARVIINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

- varmistaa, että erityisopettajien määrä vastaa tukea tarvitsevien oppilaiden kasvavaa määrää, esimerkiksi tukemalla opettajien jatko- tai täydennyskoulutautumista erityisopettajiksi.
- selvittää, miten positiivisen diskriminaation määrärahojen jaossa voidaan ottaa huomioon oppilaiden tarvitsema tehostettu ja erityinen tuki.

TASAVERTAISET OPISKELUMAHDOLLISUUDET KAUPUNGIN LUKIOISSA

kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee

- lisätä positiivisen diskriminaation määrärahoja niille lukioille, joissa on tavallista enemmän tarvetta tukitoimille ja opiskelun ohjaukselle.

TOIMEENTULOTUEN SIIRTO KELAAN

sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- varmistaa työnjaon selkeys Kelan kanssa.
- varmistaa, että asiakkaan kohtaamiseen sosiaalityössä on riittävästi aikaa Kela-siirron alkuperäisten tavoitteiden mukaisesti.
- pitää toimeentulotuen omavalvontasuunnitelma julkisesti nähtävänä ja seurata sen toteutumista säännöllisesti sosiaalihuoltolain 47 §:n mukaisesti.

LASTEN JA NUORTEN PÄÄSY MIELENTERVEYSPALVELUJEN PIIRIIN

sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- olemassa olevia toimintoja järjestämällä ja tarvittaessa resursointia lisäämällä perustaa lasten ja nuorten lieviä ja keskivaikeita mielenterveysongelmia arvioiva ja hoitava yksikkö, joka lisäksi toimii jatkohoitopaikkana erikoissairaanhoidolle.
- tehdä yhteistyötä lääkärin rekrytointiongelmien helpottamiseksi lasten- ja nuortenpsykiatriassa. Lääkäripulasta tulee aktiivisesti viestittää sosiaali- ja terveysministeriöön lääkärin koulutusmäärien lisäämiseksi ja lasten- ja nuorisopsykiatrian erikoislääkäreiden saatavuuden varmistamiseksi jatkossa.
- tehdä yhteistyötä HUSin lasten- ja nuortenpsykiatrian kanssa lähetekäytännön sujuvoittamiseksi lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa, jotta hoitoon pääsy nopeutuu.
- tehdä yhteistyötä HUSin nuortenpsykiatrian kanssa työnjaon selkiyttämiseksi erityisesti nuorten mielenterveyspalveluissa.
- kehittää lastensuojelun palveluja yhteistyössä HUSin nuortenpsykiatrian kanssa siten, että apua tarvitseville nuorille voidaan tarjota hoitoa viipymättä eikä heitä jouduta tarpeettomasti sijoittamaan hoidon puutteen takia.

kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee

- lisätä oppilas- ja opiskeluhuollon psykologipalvelujen saatavuutta.

sosiaali- ja terveystoimialan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee

ARVIINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

- selvittää mahdollisuus parantaa lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen saata- vuutta lisäämällä koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon psykiatrisia sairaanhoitajia.
- viimeistään psykiatrista hoitoa edellyttävissä tilanteissa yhteistyössä nimetä lapselle tai nuorelle lääkäri ja vastuuhenkilö, joka koordinoi palveluja ja vastaa tiedonku- lusta.

LASTEN JA NUORTEN PÄÄSY KUNTOUTUSTERAPIOIDEN PIIRIIN

sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- vahvistaa lasten ja nuorten kuntoutuspalvelua vastaamaan kysyntää kaupungin eri alueilla.
- perustaa monialainen kuntoutusryhmä lasten ja nuorten kuntoutuksen suunnittelua ja toteutusta varten.
- vahvistaa neuropsykologista kuntoutusosaamista lasten ja nuorten palveluissa.

OMAISHOITOA TUKEVIEN PALVELUIDEN LAATU JA RIITTÄVYYS

sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- parantaa yli 64-vuotiaiden omaishoidettavien hoidon laatua omaishoitajan lakisää- teisen vapaan aikana sekä ympärivuorokautisessa hoidossa että kotiin annettavana palveluna.
- laajentaa kotiaavustajapalvelu ilta-aikaan tai kehittää uusia kotiin annettavan palve- lun muotoja.
- parantaa omaishoidon palveluiden saavutettavuutta järjestämällä kuljetus palvelun piiriin esimerkiksi taksisetelin avulla.
- tiedottaa entistä laajemmin omaishoitajana toimimisen mahdollisuuksista, erityisesti työssäkäyville.

OSTOPALVELUJEN LAATU JA SOPIMUSTEN HALLINTA

kaupunginkanslian tulee

- valmistella kaupunginhallitukselle esitys Palvelukeskus Helsinki -liikelaitoksen kes- kuskeittön tulevaisuudesta.

kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä sosiaali- ja terveystoimialan tulee kuntalaisille suunnattujen asiakaspalvelujen kilpailutuksissa

- järjestää potentiaalisille tuottajille tarvittaessa mahdollisuus tutustua palveluun etu- käteen siten, että tuottajat kykenevät tekemään realistisen tarjouksen.

sosiaali- ja terveystoimialan tulee kuntalaisille suunnattujen asiakaspalvelujen kilpailutuk- sissa

- varmistaa, että sopimuksen seuranta on järjestetty siten, että tilaaja, tuottaja ja asi- akkaat tuntevat laadunvalvontaprosessin.

ARVIINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Tuloksellisuusnäkökulmat

Arviointi käsittelee annettujen suositusten vaikuttavuutta, mutta ei muita tuloksellisuuden näkökulmia.

Arviointi koko kunnan toiminnan laajuudessa

Arviointi kattaa sen osan kunnan toiminnasta, jota suositukset käsittelevät.

Aiheeseen liittyvien suositusten jälkiseuranta

Arviointi on suositusten 2018 ja osittain myös 2017 jälkiseurantaa.

Arviointikysymykset ja -aineisto

Arvioinnin pääkysymys:

Mitä vaikutuksia tarkastuslautakunnan esittämällä suosituksilla on ollut?

Arvioinnin osakysymykset:

1. Mihin tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa esittämien suositusten mukaisiin toimenpiteisiin keskushallinto ja toimialat ovat ryhtyneet?
2. Mitä vaikutuksia suosituksen mukaisilla toimenpiteillä on ollut?

Mikäli kaikkien suositusten mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty, pyydetään tarkempi selvitys siitä, miksi toimiin ei ole ryhdytty. Toimenpiteiden ja vaikutusten toteutumista arvioidaan kolmiportaisella asteikolla:

	Toimenpiteet	Vaikutukset
😊 Toteutuu täysin	Kaikkiin suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty.	Vaikutukset ovat olleet myönteisiä.
😐 Toteutuu osittain	Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty osittain.	Vaikutuksia ei ole vielä havaittavissa.
😞 Ei toteudu lainkaan	Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.	Vaikutuksia ei ole voinut olla, koska toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.
🚫 Tietoa asiasta ei ole saatavilla	Käytettävissä oleva aineisto ei mahdollista toimenpiteiden arvioimista.	Käytettävissä oleva aineisto ei mahdollista vaikutusten arvioimista.

Aiempien vuosien arvioinneissa ei ole tullut esiin, että suosituksilla olisi ollut negatiivisia vaikutuksia. Mikäli näin tapahtuu, se huomioidaan erikseen.

Arviointi suoritetaan perehtymällä kaupunginhallituksen ja lauta- sekä johtokuntien tarkastuslautakunnalle toukokuussa 2019 antamiin lausuntoihin ja kaupunginhallituksen valtuustolle joulukuussa 2019 antamaan selvitykseen arviointikertomuksen johdosta suoritetuista

ARVIINTIMUISTIO 4.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

toimenpiteistä. Lisäksi tehdään sähköpostitiedustelu asianomaisen palvelukokonaisuuden johdolle tai muille tahoille sen mukaan, miten aiheesta arvioidaan saatavan riittävä vastaus.

Rajaukset

Suosituksen vaikuttavuutta arvioidaan siten, että 1. toimikunta käsittelee 1. toimikunnan aiheet ja 2. toimikunta 2. toimikunnan aiheet. Tarkastuslautakunnassa käsitellyt aiheet, eli talouden arviointi ja tavoitteiden toteutuminen käsitellään 1. toimikunnan muistiossa.